

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Zuzana TOMÁŠOVÁ

**PŘESHraniční vztahy na území
ČESKO-POLSKÝCH EUROREGIONŮ
POHLEDEM STAROSTŮ**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk SZCZYRBA, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Zuzana Tomášová (R13507)
Studijní obor:	Učitelství geografie pro SŠ (kombinace Z-RF)
Název práce:	Přeshraniční vztahy na území česko-polských euroregionů pohledem starostů
Title of thesis:	Cross-border relations on the territory of the Czech-Polish Euroregions: the view of the mayors
Vedoucí práce:	doc. RNDr. Zdeněk SZCZYRBA, Ph.D.
Rozsah práce:	47 + 17
Abstrakt:	Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá vznikem přeshraniční spolupráce jak obecně, tak se zřetelem na česko-polské pohraničí. Zajímá se o historický vývoj vzniku euroregionu, rozvoj spolupráce a její financování. Praktická část hodnotí česko-polskou přeshraniční spolupráci na základě sebraných dat z výzkumu, který byl realizovaný mezi starosty obcí.
Klíčová slova:	euroregion, přeshraniční spolupráce, česko-polská hranice, projekty
Abstract:	This bachelor in its theoretical part deals with the origin of cross-border cooperation in general as well as with regard to the Czech-Polish borderlands. It describes the historical development of the Euroregion. In addition to that, it also explains the development of cooperation and its financing. The practical part is dedicated to the Czech-Polish cross-border cooperation along the whole common frontier, on the basis of collected data from the research which was done by the mayors of municipalities.
Keywords:	euroregion, cross-border cooperation, czech-polish borders, projects

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně, a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Olomouci dne 1. 5. 2017

.....

Podpis autora

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu bakalářské práce doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za odborné rady a cenné připomínky při tvorbě práce a ochotu při konzultacích, jež mi byly velice nápomocny. Poděkování patří také rodině, která mi poskytla podmínky pro realizaci této práce, a přátelům, kteří mně po celou dobu podporovali.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana TOMÁŠOVÁ**
Osobní číslo: **R13507**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obory: **Geografie**
Ruská filologie
Název tématu: **Přeshraniční vztahy na území česko-polských euroregionů
pohledem starostů**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zhodnotit zkušenosti přeshraniční spolupráce na území česko-polských euroregionů v retrospektivě uplynulých let. Logicky autorka bude nejdříve vycházet nejen z doposud publikovaných studií k tématu, ale rovněž jiné odborné literatury související s geografii pohraničí. Autorka bude realizovat empirický výzkum, a to ve skupině starostů po obou stranách česko-polské hranice v rámci území vymezeného euroregiony. Výzkum bude metodologicky vycházet z již uskutečněného šetření Szczyrby, Jeřábka a Smolové z roku 2006 v rámci projektu Ministerstva zahraničních věcí: "Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí". Následně autorka provede komparativní analýzu postojů českých a polských starostů obcí k možnostem a dosavadním zkušenostem česko-polské spolupráce v uplynulých více než 10 letech. Závěrem bude provedeno zhodnocení výsledků.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**

Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Dokoupil, J., Havlíček, T., Jeřábek., M. České pohraničí - bariéra nebo prostor zprostředkování?. Academia, 2004.

Ptáček, P., Opravil, P., Roubínek, P. (eds.). Aktuální výzvy pro strategii rozvoje česko-polského pohraničí: případová studie příhraničí euroregionu Praděd. Geographia Moravica, 4, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. Pytlik, B. Česko polské vztahy na Zaolzí 1938 1939 (magisterská práce). Olomouc: Univerzita Palackého, 2010.

Świśtkiewicz, W. Pogranicze Sśsziedztwo Stereotypy. Przypadek polsko-czeskich relacji wraz z francusko-niemieckim case study. Katowice: Polska Akademia Nauk, 2012.

Wachowiak, H. (ed). Tourism and Borders: Contemporary Issues, Policies and International Research. Ashgate, 2006.

+ další relevantní zdroje k problematice geografie pohraničí, např. vědecký časopis "Pogranicze. Polish Borderlands Studies"

Vedoucí bakalářské práce: **doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.**

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **20. července 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2016**

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 20. července 2015

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíle a hypotézy bakalářské práce	9
3	Přeshraniční spolupráce	10
3.1	Česko-polská příhraniční spolupráce	14
4	Metodologie	19
4.1	Zájmový prostor česko-polské příhraniční spolupráce	20
4.2	Metoda výzkumu	22
5	Metodika česko-polské příhraniční spolupráce pohledem starostů	24
5.1	Česko-polská spolupráce pohledem starostů obcí v roce 2016	24
6	Srovnání výsledků výzkumů z roku 2006 a 2016	36
7	Závěr	40
8	Summary	41
9	Použitá literatura	42
	Přílohy	48

1 Úvod

Tématem bakalářské práce je hodnocení přeshraniční spolupráce, která má svou historii i dynamiku. Pohraniční regiony se často stávají styčným bodem, ve kterém se uskutečňuje kooperace sousedních zemí na úseku obecných samospráv popřípadě krajských samospráv. Od počátku 90. let minulého století hlavně ve střední a východní Evropě vznikají zcela nové možnosti pro přeshraniční spolupráci a pro mezilidské kontakty. Díky vstupu několika středoevropských zemí do Evropské unie, se tyto země mohly zapojit do operačních programů přeshraniční spolupráce a podávat tak žádosti o finanční příspěvky z EU.

Bakalářská práce je rozdělena na teoreticko-metodologickou a praktickou část. V teoretické části vycházíme nejen z doposud publikovaných studií k tématu, ale rovněž jiné odborné literatury související s geografii pohraničí. Na základě této literatury je nastíněn vývoj euroregionů, vysvětlen smysl a význam přeshraniční spolupráce s důrazem na česko-polskou spolupráci. Dále v metodologické části je vymezeno zájmové území, kterým se budeme zabývat v praktické části a vysvětlen postup jak výběrů obcí pro empirický výzkum, tak rozesílání dotazníků. Praktická část vychází z výzkumu v roce 2016, který byl realizován mezi starosty po obou stranách česko-polské hranice v rámci území vymezeného euroregiony.

Cílem bakalářské práce je tak zhodnotit zkušenosti přeshraniční spolupráce na území česko-polských euroregionů v retrospektivě uplynulých letech. Hodnocení bylo postaveno na komparativní analýze postojů českých a polských starostů obcí k možnostem a dosavadním zkušenostem česko-polské spolupráce.

2 Cíle a hypotézy bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit dosaženou úroveň česko-polské přeshraniční spolupráce pohledem starostů, a to v kontextu dvou uskutečněných výzkumů 2006 a 2016. Zatímco první výzkum hodnotil výsledky česko-polské přeshraniční spolupráce v období před a těsně po vstupu Polska a České republiky do Evropské unie (Szczyrba a kol., 2006), druhý byl zaměřen taktéž na výsledky česko-polské přeshraniční spolupráce, která ale byla dosažena v období plné integrace obou zemí do struktur Evropské unie.

Dílčím cílem práce bylo zhodnotit širší kontext česko-polské spolupráce za uplynulé roky formou rešerše předmětné odborné literatury. Ta představuje kontextuální rámec pro komparativní analýzu dvou výše uvedených výzkumů.

V souladu s výše nastíněnými cíli byly přijaty vstupní hypotézy:

- Úroveň česko-polské přeshraniční spolupráce z hlediska komparace výzkumu v letech 2006 a 2016 lze hodnotit jako intenzivnější a širší.
- Obce v bezprostřední blízkosti hranic a historickými kořeny interakcí jsou aktivnější v přeshraniční spolupráci, než ty které se nacházejí ve větší vzdálenosti a bez historických vazeb.
- Vzhledem k historickému vývoji utváření česko-polských vztahů lze předpokládat, že se do přeshraniční spolupráce obou zemí promítají jisté stereotypy vzájemného vnímání, ačkoliv vstupem České republiky a Polska do EU se tyto stereotypy odbourávají.

3 Přeshraniční spolupráce

Preambule Evropské charty hraničních a příhraničních regionů uvádí, tvrzení Roberta Schumana, zakladatele Evropské unie, že: „*hranice jsou jizvy dějin*“ (Gabbe, Malchus, 2011), proto během let vznikaly v Evropě přeshraniční spolupráce, které pomáhaly zmiřňovat nevýhody hranic a časté hraniční konflikty. Tyto spolupráce zahrnují všechny kulturní, sociální, hospodářské a infrastrukturní oblasti. Právě poznání a porozumění sousedů z druhé strany hranice napomáhá budovat důvěru. Dříve než se důkladněji zaměříme na přeshraniční spolupráci, vysvětleme si pojem pohraničí. Podle Jeřábka je pohraničím území, které kontinuálně navazuje na hraniční linii a má vazby přes hranice se sousedním státem (Jeřábek, 2005). Grzegorz Balawajder a Aleksandria Trzcielińska-Polus (2012) charakterizují pohraniční regiony jako převážně periferní, tzn. nacházející se daleko od centra, se slabou hospodářskou strukturou a špatnou dopravní infrastrukturou, nižší hustotou zalidnění a vyšší mírou nezaměstnaností. Pohraničí je typické svým osídlením, které představují menšiny a s tím jsou spojeny kulturní, jazykové a náboženské rozdíly a často pozorujeme stereotypy vůči sousedům (Balawajder, Trzcielińska-Polus, 2012). Hlavním cílem přeshraniční spolupráce bylo a je omezení perifernosti těchto specifických regionů a zároveň zvýšení kvality života, životní úrovně a zároveň zachovat sociokulturní autonomii regionů (Heřmanová, 2005).

Mnohé problémy v pohraničí nelze řešit bez spolupráce se sousedy, a proto se první myšlenka spolupráce příhraničních regionů zrodila již v padesátých letech 20. století, krátce po 2. světové válce na hranicích. Motivem byla touha po zlepšení životní úrovně a odstranění hraničních bariér, a také zajištění míru. Průkopníkem byly příhraniční regiony norskó-švédsko-finské, německo-nizozemské a německo-francouzské (Herman, 2015). V té době se formovaly první euroregiony, což jsou podle Husáka: „*specifické regiony, které propojují jednotlivé regiony ležící na různých stranách hranice a tím částečně odstraňují bariéry rozvoje vzniklé existenci hranic mezi státy,*“ (Husák, 2005, 15 s.).

Tak vznikl v roce 1958 první euroregion Euroregion Bronzu na území Německa a Nizozemska. Od té doby se tyto formy přeshraniční spolupráce rozšířily po celé Evropě (Perkmann, 2003). Některé země západní Evropy, jako je Španělsko, Portugalsko a Řecko, zahájily přeshraniční spolupráci mnohem později, a to teprve v 80. letech díky politickým změnám a rozvoji demokracie. Podobný proces proběhl i v zemích střední a východní Evropy po roce 1989, kdy docházelo k odstraňování vnitřních hranic uvnitř

EU a s tím spojený přesun jejich funkcí na vnější hranici EU ke třetím státům na jedné straně, na druhé přijetí států střední a východní Evropy do Rady Evropy (Verheugen, Barnier, 2000).

Je důležité zamyslet se především nad tím, proč a kdy se státy rozhodují zahájit přeshraniční spolupráci. Nejběžnějším kritériem je efektivita, tj. tehdy, kdy se dá problém vyřešit společně. Nejdůležitějším cílem přeshraniční spolupráce je vytvoření nové hranice, která se stane místem setkávání občanů sousedních států. Dále zlepšování deficitů souvisejících s pohraničím, a to hlavně hospodářské a socio-kulturní sféry, jelikož je pohraničí charakteristické svou horší dopravní infrastrukturou, nedostatkem pracovních míst a vzdělávacími zařízeními. Rozvoj telematiky a komunikace je klíčovým pro rozvoj příhraničních regionů, především na vnějších hranicích EU a Střední a Východní Evropy (Herman, 2015). Přeshraniční spolupráce si dále klade za cíl odstranit hospodářské nerovnosti v sousedících regionech. Problémem se stává nepoměr mezi koncentrací hospodářských struktur v centrálních regionech a perifériích. Cílem tedy je pomocí evropské a státní politiky zamezit rostoucí koncentraci práce, služeb a kapitálu v průmyslových centrech Evropy a naopak snažit se je přeměrovat do příhraničních teritorií (Evropská charta hraničních a příhraničních regionů, 1995). Existence euroregionů má napomáhat místním komunitám spolupracovat se svým příhraničním sousedem, aniž by došlo k narušení jednotlivých suverenity států, a to jak v kulturní sféře, tak i ve zlepšování ochrany životního prostředí a přírody (Herman, 2015).

Spolupráci přes hranici dělíme na přeshraniční, interregionální a transnárodní. Přeshraniční spolupráce, respektive přímá sousedská, probíhá na regionální úrovni podél hranic a zahrnuje všechny oblasti života. Spadá pod rámec Evropského sdružení regionů a je tedy organizována. Transnárodní kooperace, která spadá pod patronát Evropské Rady, představuje práci mezi státy a je stažena k jednomu odbornému tématu. Její organizace se teprve postupně vyvíjí, a proto nemůžeme mluvit o tak zacelené organizaci jako je Asociace evropských hraničních regionů (zkráceně AEBR - Association of European Border Regions). Posledním typem je spolupráce interregionální, která je založena na spolupráci mezi regionálními nebo místními institucemi. Probíhá v určitých oblastech života a není dosud organizovaná, neboť neexistuje dlouhá tradice (Verheugen, Barnier, 2000).

Za účelem zvýšení efektivity spolupráce založila skupina politiků a výzkumných pracovníků, včetně Hanse Brinera, Viktora Freiherra von Malchuse a Alfreda Mozera

v roce 1971 již zmíněnou Asociací evropských hraničních regionů (AEBR) se sídlem v Německu (Scott, 1997). Tato organizace dnes reprezentuje více než 170 evropských regionů (Novotná-Galuszková, 2005). Nejdůležitějším právním aktem, který představuje přeshraniční spolupráci v EU je Evropská úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady, dále jen Madridská úmluva, podepsaná 21. května 1980 Radou Evropy (Kociuba, 2013). Velmi důležitou roli hrají také dokumenty vypracované Asociací evropských hraničních regionů, jsou to: Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů, přijata v roce 1981, dále Evropská charta místní samosprávy z roku 1985 a Evropská charta regionální samosprávy, který vstoupila v platnost v roce 1997 (Kociuba, 2013). K cílům těchto dokumentů náleží hlavně podpora a koordinace vzájemné spolupráce euroregionů, dále propagace zkušeností a informací s ohledem na společné zájmy a také jich reprezentovat při různých jednáních, jak už na úrovni státu (parlament, úřad) tak nadnárodních organizací (Valášková, 2005).

S rostoucí intenzitou příhraničních kontaktů zpravidla přichází potřeba spolupráci systematicky řídit a rozvíjet. To směřuje k vytváření struktur, které představují krok k stálosti a dlouhodobosti. V Evropě došlo k vytvoření velkého množství struktur spolupráce. Velké množství je způsobeno rozdíly v zaměření, kompetenci a také kapacitě. Společným znakem organizací je různorodost, která je utvářena kulturami, charakterem hranic, historickými, hospodářskými či sociálními znaky. Asociace evropských hraničních regionů (AEBR) definovala 3 základní typy struktur. Jedná se o euroregiony, pracovní skupiny a institucionální organizace, tj. struktury specifické pro INTERREG a další programy EU (Poštoľka, 2009).

Valášková ve své studii charakterizuje euroregiony jako organizace trvalého charakteru s vlastní identitou. Z geografického pohledu se jedná o území překračující státní hranice, vymezeno nikoliv administrativními jednotkami, nýbrž společným zájem kooperujících aktérů na obou stranách hranice, což je dáno geografickou blízkostí a historicko-kulturními vazbami (Valášková, 2005). Název „euroregion“ znamená zároveň oddělený evropský region, nacházející se na hranici dvou nebo více sousedních států, a také organizací založenou za účelem koordinace spolupráce, schválenou Evropskou unií a naměřenou na přijímání finančních prostředků. První část slova „euro“ se odkazuje na prostorové umístění a integrační procesy odehrávající se v Evropě, druhá část slova „region“ odkazuje na území, které má své charakteristiky (Jastrzębska, 2008).

Poněkud volnější formou spolupráce je pracovní skupina (The working community). Jedná se o strukturu vytvořenou místními či regionálními orgány bez právní subjektivity, založenou na pracovní dohodě. Podle Haláse, Slavíka (2001) nemá většinou tato skupina možnost rozhodovat odděleně od svých členů. Pro příklad můžeme uvést francouzsko-španělskou pracovní skupinu Jura nebo Pyrenees (Španělsko/Francie) (Poštoľka, 2009).

V 1990 zahájila Evropská komise iniciativu Cross-Border Co-operation, známou pod názvem INTERREG (Evropská územní spolupráce) ke splnění cílů spojených se zvýšením ekonomického potenciálu přeshraničních regionů a podpory mezinárodní spolupráce (Roman, 2011). Na tuto iniciativu navazovala v letech 1994-1999 INTERREG II, která mohla být využívána i na hranicích s postsocialistickými státy střední Evropy. Na rok 2000-2006 INTERREG III (Peková, 2005). Toto programovací období představovalo již třetí generaci iniciativy a bylo rozděleno do tří směrů:

- **přeshraniční spolupráce** (oblast A): hospodářská a sociální spolupráce mezi sousedními orgány, která vede k rozvoji příhraničních hospodářských a sociálních center
- **nadnárodní spolupráce** (oblast B): podpora spolupráce mezi národními, regionálními a místními orgány v nadnárodních programových oblastech s cílem zvýšení územní integrace těchto oblastí
- **meziregionální** (oblast C): podpora spolupráce a výměna zkušeností za účelem zlepšení účinností stávajícího regionálního rozvoje, politik a nástrojů regionálního rozvoje (Ricq, 2006).

V roce 2004 přistoupilo do Evropské unie deset nových států, čímž se změnila povaha programů (vytvoření nových vnitřních programů na všech hranicích mezi členskými státy, nebo vnějších programů na vnějších hranicích EU). V roce 2007 došlo do dalších změn. V novém programovém období 2007-2013 v rámci Evropské Územní Spolupráce (dále jen EÚS) byl realizován pouze jeden Operační program meziregionální spolupráce, a to INTERREG IVC, který se svým rozsahem vztahoval na celé území EU (Lechwar, 2008). V roce 2011 schválila Evropská komise návrh pro příští finanční rámec na období 2014-2020 (Branda, 2013). INTERREG není centrálně řízen Evropskou komisí. V každém pohraničním regionu se zástupci národních a regionálních orgánů členských států setkávají s představiteli místních samospráv,

nevládních organizací, hospodářských a sociálních partnerů a definují rozvojové priority svých příslušných programů. Program je pak realizován pomocí konkrétních projektů (INTERREG, online).

Na závěr této kapitoly si uvědomme, že nikde není potřeba překonávat překážky a bariéry vytvořené hranicemi, které se pak mohou znovu objevit v důsledku vnitrostátních právních předpisů, a to navzdory existenci EU. Důležitá je ochota občanů, obcí a regionů usilovat o přeshraniční spolupráci a ne o úplné odstranění hranic nebo suverenity státu. Jediným cílem je léčit, již zmíněné na samém začátku „jizvy historie“, umožnit obyvatelům v pohraničí efektivní spolupráci ve všech oblastech života, zlepšit životní podmínky a realizovat tzv. „Evropu pro občany“. Cílem není ani vytvoření nových administrativních úrovní, nýbrž vyvinutí kooperativních struktur, postupů a nástrojů, které by usnadnily odstranění překážek. Stěžejní myšlenkou je překročit hranice a snížit jejich význam na pouhé hranice administrativní.

3.1 Česko-polská příhraniční spolupráce

Pro současné česko-polské relace jsou klíčovými dvě události. První je 1. květen 2004, kdy se oba státy staly členy Evropské unie, otvíraje zcela nové možnosti financování česko-polských přeshraničních projektů. Druhým významným datem je 21. prosince 2007, kdy země přistoupily do Schengenského prostoru, a tím zanikly kontroly na vnitřních hranicích (Fuskiewicz, 2013). Než se přesuneme do současného přeshraničního rozvoje, vraťme se trochu do dějin.

Vývoj státní hranice mezi Českou republikou a Polskem je výsledkem složitého dlouhodobého historického procesu. Ten se také odrazil ve formování dvoustranných česko-polských vztahů. Významné politické události zejména v 18. a 20. století určovaly vývoj současné česko-polské hranice. Dlouhá a obtížná historie polsko-českého sousedství začala v roce 1742, kdy část Slezska a kraj Kłodzko byly odtrhnuty od habsburské monarchie a staly se součástí Pruska, jelikož v té době Polsko neexistovalo z důvodů rozdělení území mezi Rusko, Prusko a Rakousko. (Śliz, Szczepański, 2013). Nová hranice mezi Pruskem a Rakouskem často nerespektovala přírodní hranice, jako jsou řeky nebo horská pásma a rozdělovala tak mnohé osady (například v oblasti Javorníku). Tyto územní změny trvaly až do první světové války.

Mezi dvěma válkami mělo Československo své nové hranice poprvé také s nově vzniklým Polskem. Všechny tři hraniční přechody mezi těmito zeměmi a Německem byly lokalizovány na řece Odře v blízkosti Gliwic a Bohumína. V důsledku druhé

světové války došlo k posunu těchto tři hraničních přechodů na západ k Lužické Nise, což vedlo k enormnímu rozšíření česko-polské hranice (Kladivo a kol., 2012).

Česko-polské pomezí se skládá ze dvou různých částí. Originální Sudety se vyznačují téměř kompletní výměnou populace. Na obou stranách hranice bylo německé obyvatelstvo vysídleno a nové české resp. polské obyvatelstvo bylo přesídleno, tj. zalidňováno obyvatelstvem z východní části Polska (Damurski, 2006). Na českém území česko-polského pohraničí nedošlo k úplné výměně, jelikož v kratší východní části česko-polského pohraničí, tj. oblasti Těšínského Slezska, dodnes žije polská populace po obou stranách hranice. Teprve v roce 1958 byla podepsána smlouva mezi Československem a Polskem o vymezení státní hranice, a ještě dnes můžeme pozorovat některé napětí a příklady národnostní nesnášenlivostí na obou stranách (Blažek, 2006).

Větší počty občanů polské národnosti (ve smyslu etnického původu) žijí jen v české části Těšínska, naopak na polské straně hranice česká menšina prakticky neexistuje a právě tato nerovnováha do jisté míry určuje vztahy v této části česko-polské hranice (Kladivo a kol., 2012). Z výše uvedeného nevyplývá, že existují podstatné rozdíly v přeshraničních vztazích. Původně ostré předěly mezi těmito dvěma částmi byly vyhlazeny. Důvodem může být to, že příhraniční kontakty podél celé hranice se rozvíjí teprve v posledních dvaceti letech.

V 1989 roku vznikl program PHARE (z angl. **P**oland and **H**ungary: **A**ction for the **R**econstruction of the **E**conomy) (Bukała, 2008), jako reakce na pád socialismu ve střední Evropě. V rámci programu měla být Polsku a Maďarsku poskytnutá pomoc na podporu ekonomických a politických reforem. Postupem času z tohoto programu začaly čerpat i další země východní Evropy včetně České republiky (Netolický, 2007). Tento program se stal hlavním nástrojem financování integrace jednotlivých zemí do Evropské unie a základem pro pohraniční spolupráci regionů, které sousedí s Evropskou unií. Kromě těchto hlavních bodů podporuje realizaci projektů, které souvisí s dopravou, rozvojem infrastruktury, životním prostředím, cestovním ruchem a jadernou bezpečností (Kadeřábková, 1998). Dále tento program finančně pomáhal v přípravě kandidátských zemí vstoupit do EU (Karlova, 2007).

Strategickou prioritou pro obě země byl pád „železné opony“ v roce 1989, který nastolil nové předpoklady, jak už politické, společenské nebo ekonomické. Před tímto datem trpěla řada pohraničních oblastí periferním postavením, které bylo v mnoha případech zesíleno neexistencí pohraniční spolupráce (Zapletalová, 2005). Počátkem 90. let dvacátého století se zdálo málo pravděpodobné, že se Česká republika a Polsko stane

plnoprávními členy Evropské unie a že jejich občané budou moct svobodně cestovat po Evropě bez hraničních kontrol. Nikdo nepředpokládal, že v roce 2004 Česká republika, Polsko a další země východního bloku přistoupí k Evropské unii, v roce 2007 k Schengenské smlouvě a všechny celní bariéry související s trhem práce přestanou existovat. Období 1989-2007 se stalo obdobím intenzivních politických i sociálně ekonomických proměn jak pro Českou republiku, tak i pro Polsko. Realizace celé řady záležitostí, které se před rokem 1989 zdály nemožné, včetně spolupráce Polska a České republiky s členskými státy EU a zemí bývalého sovětského bloku, se staly v průběhu let realističtější (Branda, 2013). Reakci na nové podmínky bylo otevírání hranic a zakládání euroregionů, které představovaly „mosty“ spojující sousední země, které představovaly hybnou sílu přeshraniční spolupráce (Kolejka, 2015).

V česko-polském pohraničí existuje šest euroregionů: Nysa, Glacensis, Pradęd-Pradziad, Silesia, Teššínské Slezsko-Śląsk Cieszyński a Beskydy. Nysa a Beskydy jsou příkladem tzv. trilaterálních euroregionů (zasahují na území tří sousedních států), ostatní jsou bilaterální. Tyto euroregiony vznikaly ještě před tím, než obě republiky vstoupily do EU. Nejstarším je euroregion Nysa, který vznikl už v roce 1991, nejmladším je euroregion Beskydy z roku 2000 (Herman, 2015). Z pohledu rozlohy je největším euroregionem Euroregion Nysa 12 753 km². Nejmenším a zároveň s největším počtem obyvatel na km² je Euroregion Teššínské Slezsko 1 730 km². Nejvíce zurbanizovaným je Euroregion Silesia. Všechny české euroregiony, na rozdíl od polských, se charakterizují vyšším procentem obyvatel, žijících ve městech, a to proto, že se v České republice městská práva udělují mnohem menším sídelním jednotkám než v Polsku (Wojtkowiak-Jakacka, 2009).

I když některé studie považují česko-polské pohraničí za homogenní (Skorupska, 2014), mezi jednotlivými česko-polskými euroregiony a jejich spoluprací existují značné rozdíly, které jsou zapříčiněny jak už geografickými podmínkami tak diferenciovaným sídelním systémem. Homogenitu nám ukazuje například vyšší míra nezaměstnanosti nebo nižší úroveň vzdělání obyvatelstva, které jsou společné pro celé pohraničí. Nicméně jednotlivé části jižního pohraničí mají svá geografická, historická a sociální specifika, která vážně brání ve vytvoření jednotných mechanismů kooperace. Co se týče geografických podmínek, tak česko-polská hranice má ve své západní polovině přírodní bariérový horský charakter (příklad: hranice s Polskem probíhá vrcholem nejvyšší hory ČR – Sněžky). Naopak ve východní polovině převládá otevřený

tranzitní charakter, kdy se území široce otvírá do okolních nížin v sousedních státech, v severní části právě do Polska (Kolejka, 2015).

Kromě geografických rozdílů jsou zde i ty sídlení. Důležitým faktorem je hustota síti velkých měst. Na některých úsecích hranice Polsko postrádá městské samosprávy na protější straně. Velká část projektů se koncentruje ve velkých městech - vyšší administrativní jednotky mají více možností k realizaci společných projektů v různých oblastech, mají lepší finanční a organizační možnosti a širší zázemí sociálních partnerů. Proto neexistence velkých měst na české straně v některých úsecích státní hranice omezuje výběr předmětu a rozsahu spolupráce. Rozdíly můžeme najít také v upřednostňování stylu spolupráce. I když prioritou zůstává rozvoj cestovního ruchu, existují i místní iniciativy specifické pro dané oblasti. Například okres Bielsko-Biala a jeho okolí spolupracuje v oblasti energetiky a mnoho obcí patří tak k Energy Cities¹. Dalším rozdílným faktorem je historie. Dodnes česko-polské vztahy ovlivňuje minulost Těšínského Slezska. Skutečnost, že příhraniční vztahy nejsou tvarovány pouze na základě minulosti, dosvědčuje fakt, že i komplikovaná historie a touha překonat její následky jsou mnohdy motorem pro nové formy spolupráce (Skorupska, 2014).

Rozhodující roli pro česko-polskou spolupráci sehrál Program Přeshraniční spolupráce (Phare CBC – Cross Border Co-operation), koncipován jako zrcadlový obraz programu INTERREG. Jedná se o specifickou formu programu Phare, zaměřenou na přeshraniční spolupráci pro nečlenské země EU. V tomto programu byla v roce 1999 zahájena systematická finanční podpora česko-polské spolupráce, pro kterou bylo určeno 3 mil. EUR (Netolický, 2007). Základním nástrojem pro realizaci cílů se staly mikroprojekty, což jsou nízkorozpočtové projekty, které mají za cíl přiblížit sousedy na druhé straně hranice, a proto jsou často nazývané projekty „people to people“ (lidi s lidmi). V česko-polském pohraničí byly tyto projekty realizované nejdříve v rámci Fondu malých projektů Phare CBC (1999-2003).

Následovně po vstupu zemí do EU byly projekty realizovány v programech INTERREG IIIA (Herman, 2015). Důvodem zahájení tohoto programu byla potřeba financování programů nečlenských zemí EU (Szczyrba, 2006). Na programovací období 2000-2003 měl program Phare CBC pro česko-polskou spolupráci ročně 5 mil. EUR, které byly využity jak na výstavbu technické a dopravní infrastruktury a rozvoje lidských zdrojů, tak na projekty přispívající k rozvoji turistického ruchu, zlepšení životního

¹ Jedná se o asociaci evropských měst, která propaguje lokální politiku podporující udržitelné využívání energie.

prostředí nebo také realizovaly projekty v oblasti kultury nebo školství, tzv. projekty „people to people“. Takto bylo za toto období podpořeno Fondem malých projektů 221 projektů „people to people“ a 5 projektů, týkající se infrastruktury. Pro česko-polské přeshraničí bylo na období 2004-2006 k dispozici 46 mil EUR (Kladivo a kol., 2009). Hlavním cílem programu bylo opět zlepšení kvality životních podmínek, rozvoj měst a venkova, zvyšování ekonomické integrace česko-polské hranice (Branda, 2009).

Dalším programovým obdobím bylo 2007-2013. Zde byla iniciativa INTERREG nahrazena programy Cíle Evropské územní spolupráce strukturálních fondů (Netolický, 2007, s. 52). Jedná se o Cíl konvergence, který podporuje hospodářský a regionální rozvoj a sblíží méně rozvinuté regiony, Cíl regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, a posledním je Cíl evropské územní spolupráce, určeny pro harmonickou a vyváženou přeshraniční, nadnárodní a meziregionální kooperaci (Wokoun, 2007). Částka určená na OPPS Česká republika – Polská republika dosáhla 219,46 mil. EUR. V tomto období bylo zrealizováno kolem 400 projektů a z toho 180 se týkalo infrastruktury a turismu, dalších 90 bylo zaměřeno na spolupráci mezi institucemi a místními orgány v oblasti cestovního ruchu a poslední byly určeny na jejich propagaci (Adameczuk, 2015). Orgánem, který řídí operační příhraniční programy, je Ministerstvo pro místní rozvoj (Netolický, 2007). Po kladném ohodnocení předchozího programu bylo rozhodnuto pokračovat.

V roce 2015 byl schválen Evropskou komisí nový program přeshraniční spolupráce pro Českou republiku a Polsko, tzv. INTERREG V-A na období 2014-2020. Program je na české straně řízen Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a na polské straně Ministerstvem infrastruktury a rozvoje PR. Co se týče finanční stránky, pro tento program je vyčleněna finanční alokace ve výši 226,2 mil. EUR na celé období. Když se na toto podíváme podrobněji, tak Česká republika schválila finanční prostředky ve výši 91,2 mil. EUR. Polská strana navýšila celkovou částku z 115,79 mil. EUR na 135 mil. EUR, a tak se tento program stal jedním z největších programů příhraniční kooperace v Evropě (Novotný, 2014). Nový program navazuje na předcházející OPPS Česká republika – Polská republika, pokračuje v práci v rámci mikroprojektů, které jsou nadále řízeny euroregiony. Nově je ovšem zavedení zásady tematického zaměření a zaměření na čtyři hlavní oblasti: společné řízení rizika, rozvoj přírodního a kulturního potenciálu pro podporu zaměstnanosti, vzdělávání a zvyšování kvalifikace a spolupráce mezi institucemi a obcemi (Skorupska, 2014).

4 Metodologie

Problematikou přeshraniční spolupráce se zabývá nejen sociologie, politologie nebo dokonce ekonomie, ale také geografie. V literatuře a studiích nenajdeme práci, která by líčila celistvý pohled na přeshraniční spolupráci, nýbrž podle zájmu a svého oboru se každá disciplína zajímá o něco jiného. Sociologie a politologie zkoumá pohraničí a jeho vliv na místní společenství, utváření regionální identity či názory obyvatelstva na přeshraniční spolupráci. Studie Novotného (2009), ve které jsou zahrnuty výsledky reprezentativního šetření, zkoumá názory a postoje celé české populace na přeshraniční spolupráci (Novotný, 2009). Sociologický časopis publikoval poznatky získané z empirického výzkumu a sond na téma „*Problémy vytváření příhraničního společenství na česko-německé hranici*“ (Zich, 2001). Jiným příkladem může být sociologický výzkum „*Občanská dimenze česko-německých vztahů ve fázi vstupu ČR do Evropské unie s důrazem na pohraniční oblasti*“ (Houžvička, 2003). K vytváření zcela odlišných podmínek pro jednotlivá místní společenství přispívají ekonomické potenciály sousedící země. Hlavatý (2005) takto mapuje ve své studii intenzitu ekonomických vlivů na české pohraničí.

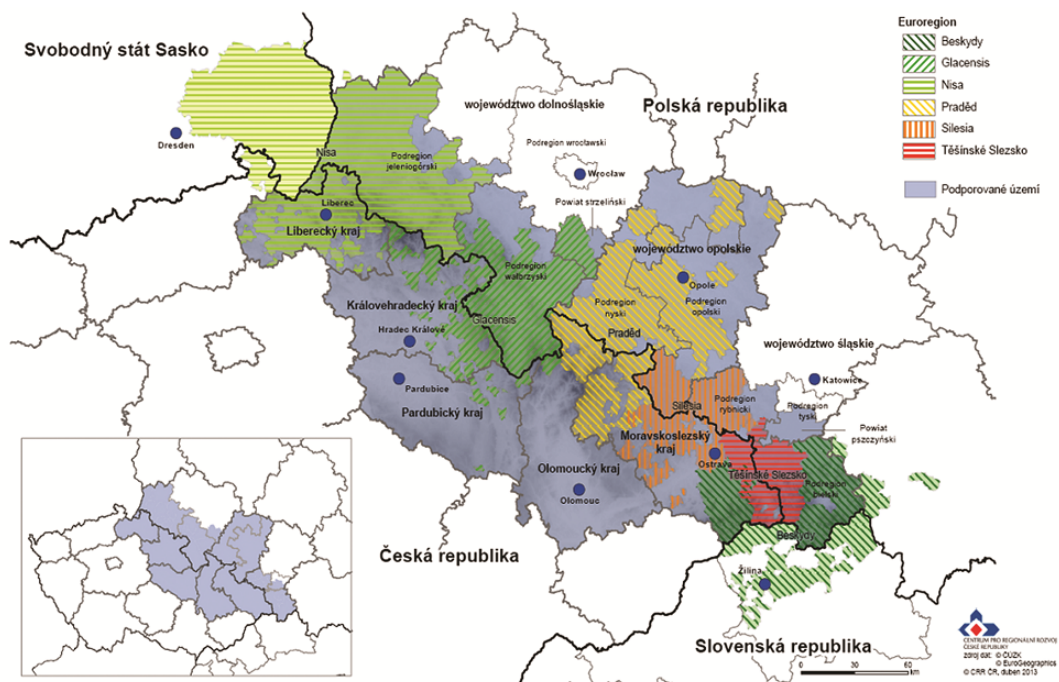
Kromě těchto oborů se hodnocením příhraniční spolupráce zabývají geografové. Jejich výzkumy se zaměřují na různé aspekty prostorové diferenciaci. Empirický výzkum Szczyrby, Smolové, Jeřábka (2006) „*Analýzy příhraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí*“ byl realizován formou řízených rozhovorů se zástupci obcí a sekretáři euroregionů na obou stranách hranice se záměrem získání informací o fungování příhraniční spolupráce mezi jednotlivými aktéry. Rozhovory byly vedeny jak přímo, a to se zástupci euroregionů, tak formou dotazníků, na které odpovídali starostové obcí (Szczyrba, Smolová, Jeřábek, 2006). Zajímavým projektem může být i empirická analýza polských geografů Dołzbasza a Raczyka (2011), která se snažila zhodnotit 600 projektů spolupráce v rámci Interreg 2004-2006, uskutečněných v různých částech pohraničí. Projekt pomohl zhodnotit regionální determinanty bez ohledu na formální a právní rámec Interreg. Dopadem otevření hranic na města a euroregiony se zabýval Hartmunt Kowalke (2012), který se dotazoval studentů pomocí standardizovaného dotazníku. Takto bylo uvedeno pár příkladů výzkumů různých odborníků. U výše uvedených vidíme, že většina z výzkumníků používala dotazník jako metodu práce.

Tato bakalářská práce čerpá ve své rešeršní části z řady odborných studií a článků publikovaných v recenzovaných periodických domácích i zahraničních. Problematika je dosti frekventovaným tématem, je zaměřena jak na širší evropskou spolupráci, tak i na česko-polský kontext. Empirická část práce metodicky vychází z výzkumu, který byl proveden v roce 2006 s cílem získat informace od sekretářů euroregionů a starostů obcí na téma dosavadní česko-polské příhraniční spolupráce (Szczyrba a kol, 2006), avšak výzkum, sloužící k této bakalářské práci, je omezen pouze na názor starostů obcí.

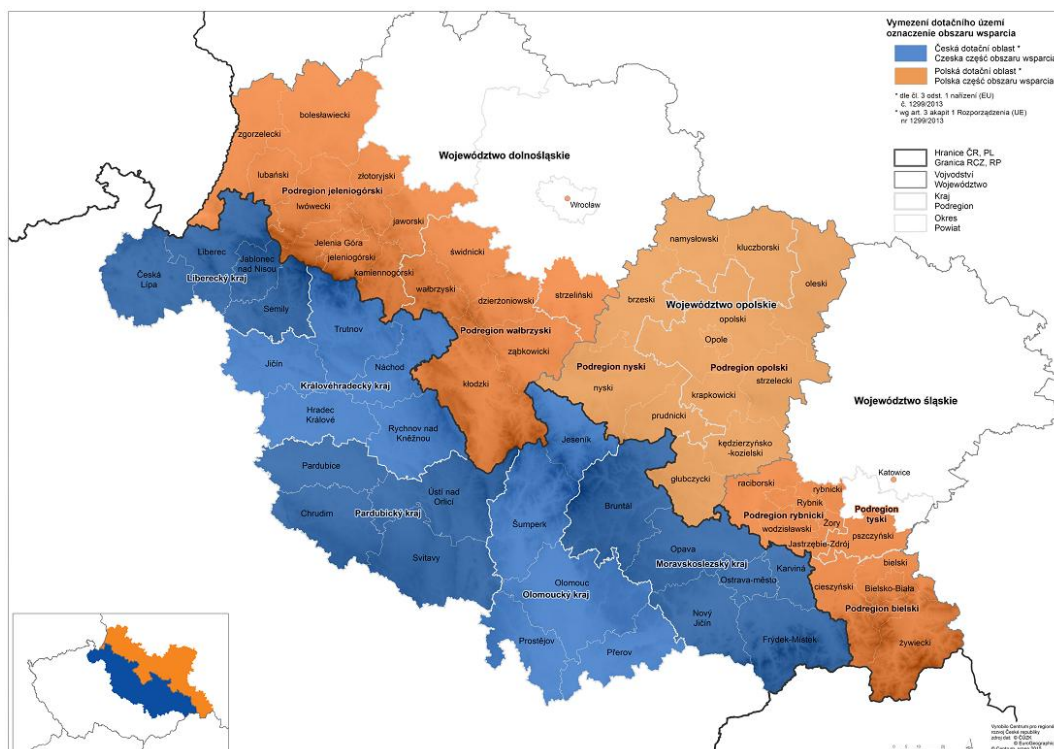
4.1 Zájmový prostor česko-polské příhraniční spolupráce

Česká republika a Polsko jsou dvěma sousedními státy, které spojují jak podobné dějiny, tak slovanský jazyk. Bakalářská práce se bude zabývat územím podél celé česko-polské hranice, respektive územím euroregionů. Délka hranice mezi ČR a Polskem činí 796 km a pro oba státy je nejdelší částí vnějších hranic (Sitek, 2014). Pro Polsko je to 22,7 % celkové délky hranic, pro ČR 33 %. Území se charakterizuje geografickou různorodostí a socio-ekonomickým rozvojem (Darlukiewicz, 2012). Území české strany tvoří pět krajů: Liberecký, Královehradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský. Na polské straně je to Opolské vojvodství, část území Dolnoslezského vojvodství a část území Slezského vojvodství (Adamczuk, 2012). Celková plocha podporovaného území je 47 097 km². Česká strana zahrnuje 23 135 km², což je jedna třetina rozlohy České republiky (Hruška, Samiec, Fajak, 2014). Polské území zaujímá 23 962 km², to je 7,7% rozlohy státu (Darlukiewicz, 2012). V sídelní struktuře převažuje venkovský typ, který dominuje v konkrétních periferních oblastech NUTS 3 a v okrajových částech polského úseku. Městský typ můžeme pozorovat v hustě osídlené východní části, kterou po české straně tvoří Ostravsko a po polské straně podregion Rybnicki a Bielski (Hruška, Samiec, Fajak, 2014).

V programovém území žije cca 7,1 mln obyvatel, z toho 3,4 milionu na české straně a 3,7 milionu na polské straně. Hustota obyvatelstva jednotlivých částí území je nadprůměrná v porovnání s celkovým průměrem obou zemí, stejně jako průměr EU. Celková hustota obyvatelstva je 151 obyvatel/km². Nejvyšší úroveň populace se vyskytuje ve východní části území - v průmyslové a vysoce urbanizované oblasti Moravskoslezského kraje a dvou přilehlých podregionech vojvodství Slezska, kde hustota osídlení místy přesahuje 1000 obyvatel/km². Nejnižší hustota osídlení je v pohraniční oblasti Jeseníky v ČR a v regionu Kladsko a okresech na severu vojvodství Opole a Dolní Slezsko v Polsku. (Hruška, Samiec, Fajak, 2014).

Obr. 1: Území česko-polských euroregionů (Zdroj: Euroregion Silesia, převzato z: www.euroregion-silesia.cz)

Obr. 2: Podporované území v rámci programu INTERREG V-A Česká republika-Polsko 2014-2020 (Zdroj: Interreg V-A Česká republika – Polsko, převzato z: www.cz-pl.eu)

4.2 Metoda výzkumu

Sběr dat probíhal pomocí dotazníků, které byly rozesílány elektronicky respondentům po obou stranách hranice. Data byla sbíraná v období od 20. 10. 2016 do 10. 2. 2017. Sběr dat byl rozdělen do dvou etap. V první etapě bylo odesláno 215 dotazníků emailovou poštou. Počet získaných odpovědí, tj. 28 (13 % z celkového počtu rozeslaných dotazníků) byl sice menší, ale vzhledem k charakteru metody předvídatelný. Pro získání většího počtu dat byl elektronický výzkum opakován ve druhé etapě a byly osloveny obce, které dosud neodpověděly. Takto byly získány další 3 obce, jejichž starostové byli ochotni odpovědět. Ve výsledku bylo elektronickým dotazováním získáno 31 zodpovězených dotazníků, které nám udělily české a polské obce, a které byly dále zahrnuty do analýzy.

Mimo to některé obce (4) odpověděly elektronicky, že v euroregionu sice jsou, ale aktivity v přeshraniční spolupráci nevyvíjejí. K takovým patří například Staré Hamry, které jsou sdruženy v euroregionu Beskydy, ale po vyjádření starosty, obec nemá v této oblasti žádné zkušenosti, dalším příkladem můžeme uvést město Brušperk, které jak napsal starosta „*neprovokuje česko-polskou příhraniční spolupráci*“ i když je také členem Euroregionu Beskydy. Jinou situaci byla odpověď starosty z Dolní Lutyně (ER Těšínské Slezsko), který chtěl dotazník vyplnit, ale jak napsal, odpověděl by negativně. Obec nevyužívá dotace EU, nebo jen výjimečně, programy jsou pro ně zbytečným plýtváním peněz, a pokud nějaké potřebují, na příklad na podporu přeshraniční spolupráce mezi spolky, školami atd., tak se vždy nějaké ty finance najdou. Další negativní odpovědi zaslala obec Šonov (ER Glacensis), ve které starosta odpověděl negativně na všechny otázky v dotazníku. Obec nepřipravuje žádné projekty, v příhraniční spolupráci nevidí žádné klady, česko-polské vztahy, svého partnera, kterým je polská obec Radków, i hranici hodnotí záporně a dokonce v jedné otázce uvádí, že obec nejspíš vystoupí z euroregionu. Jinou situaci byla emailová zpráva z obce Kuźnia, starosta v ní sdělil, že obec organizuje pár důležitých projektů a několik malých, ale chtěl se sejít osobně.

Získané odpovědi průřezově reprezentují obce v celé délce hranice. Z metodického hlediska je nutno dodat, že polské obce se zapojily čteněji než české, na rozdíl od šetření z roku 2006, kde tomu bylo naopak (Szczyrba a kol., 2006).

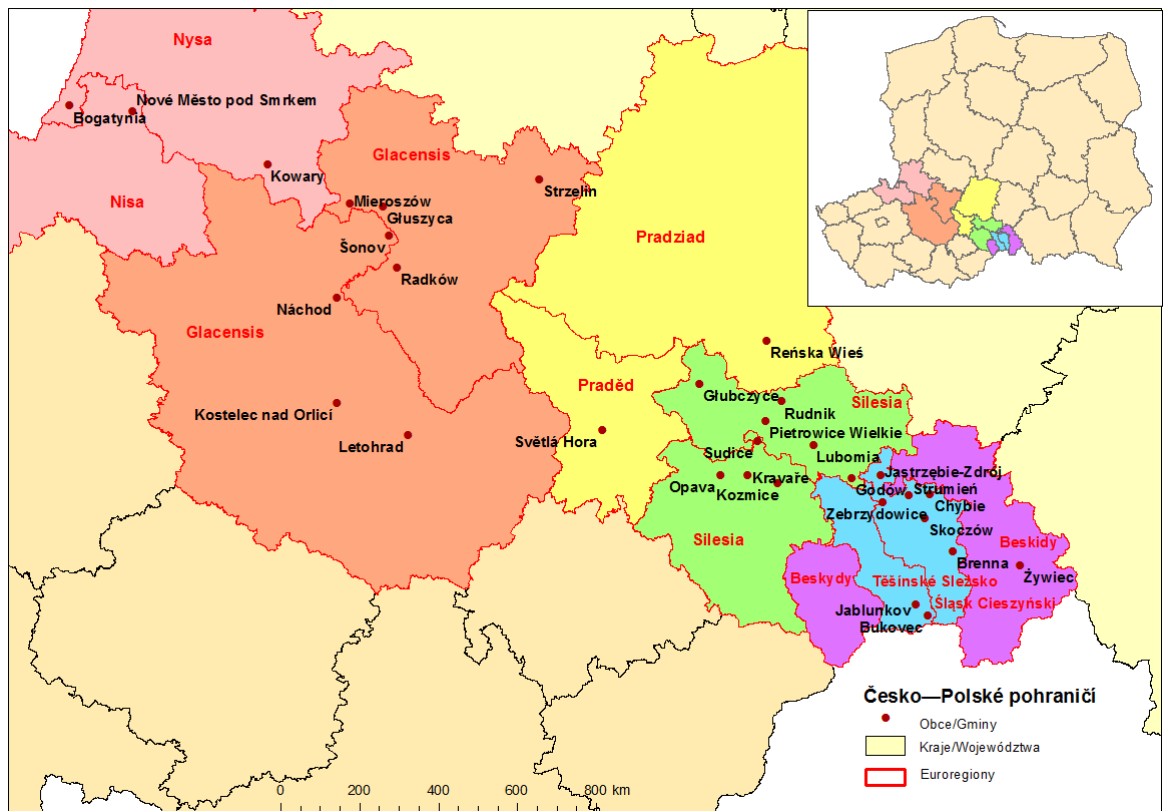
Použitý dotazník, který je součástí přílohy, částečně vycházel obsahově z dotazníku, který byl použit ve výzkumu v roce 2006. Oproti dotazníku 2006 byly nově

doplněny otázky, které reflektují posun spolupráce v rámci Operačního programu CZ-PL. K takovým otázkám patří otázky č. 3,4,5, které se věnují konkrétní problematice. Naopak z dotazníku 2006 byla odstraněna otázka č. 3., která se zajímala o názor starostů České republiky a Polska na situaci po vstupu do EU. Zbytek otázek zůstal totožný s výzkumem z roku 2006. Nutno dodat že dotazník byl vyhotoven rovněž v polském jazyce.

Posledním krokem v metodice výzkumu byl výběr obcí po obou stranách hranice, které byly zařazeny do výzkumu. Kritéria pro výběr byly následující: i) vybíralo se výhradně obce, které jsou sdruženy do každého z šesti euroregionů, ii) vzdálenost obce od hranice a to tak, aby alespoň polovina z obcí ležela ve vzdálenosti do 10 km (měřeno od středu obce). Takto byly vybrány vždy 3 až 4 města a 12 až 16 obcí z každého euroregionu po obou stranách hranice.

5 Metodika česko-polské příhraniční spolupráce pohledem starostů

Výzkum realizován mezi starosty v česko-polských euroregionech podél společné hranice v roce 2006 se týkal 30 obcí, podobně tomu bylo i v roce 2016. Obcí, které odpověděly na otázky v dotazníku (viz příloha) bylo 31. Pozorováním struktury obcí ve výzkumu v letech 2006-2016 zjišťujeme, že se oba výzkumy mezi sebou liší v tom, které obce byly nakonec hodnoceny.

Obr. 3: Obce, které se zapojily do výzkumu v roce 2016
(Zdroj: ArcMap 10.2.2, ArcČR 500, GIS Support, vlastní zpracování)

5.1 Česko-polská spolupráce pohledem starostů obcí v roce 2016

Tato část práce představuje hodnocení česko-polské přeshraniční spolupráce pohledem starostů, jak byla zjištěna dotazníkovým šetřením na konci roku 2016. Jak již bylo uvedeno v kapitole 4., výzkum z části vycházel z šetření, které realizoval Szczyrba a kol. v roce 2006. Máme tedy jedinečnou možnost vidět posun v rozvoji přeshraniční spolupráce v česko-polském pohraničí po deseti letech, a jak ji vidí reprezentanti obcí v česko-polském pohraničí. Hodnocení je založeno na analýze jednotlivých otázek, které byly předloženy starostům obcí v dotazníku, který jim byl zaslán. S ohledem na

cíle v 2. kapitole bude nejprve představena analýza příhraniční spolupráce v roce 2016 a následovně v další kapitole budou porovnány výsledky s rokem 2006. Je nutno dodat, že polští starostové obci poskytlí podrobnější informace než čeští.

Otázka 1: Kdy, proč a s jakými představami vstoupila Vaše obec do euroregionu?

Ze zodpovězených otázek můžeme konstatovat, že obce vstupovaly do euroregionů už koncem devadesátých let. Většina obcí uvedla rok 1998, což se spojuje se založením euroregionů Silesia, Těšínské Slezsko a Praděd. Nicméně jistá forma příhraniční spolupráce existuje od nepaměti.

Pro obce Godów a Petrovice u Karviné byl rok 1995 rokem institucionalizace spolupráce, kdy obě obce vstoupily do Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „OLZA” se sídlem v Cieszynie, což následně umožnilo realizaci projektů financovaných Evropskou unií (Starosta obce Godów, ER Těšínské Slezsko, 2016).

Na druhé straně existují obce, které vstupovaly do euroregionů až na začátku 21. století. Zde můžeme vyjmenovat například obci Strzelin, která přistoupila do euroregionu Glacensis v roce 2006, obec Rudnik (ER Silesia) v roce 2005, Mieroszów (ER Glacensis) v roce 2003. Město Kostelec nad Orlicí (ER Glacensis) od roku 2005 rozvíjí s polským městem Bielawa své partnerské vztahy, ale teprve v roce 2009 byla vzájemná spolupráce stvrzena uzavřením dlouhodobé partnerské smlouvy mezi oběma městy. Z předchozího plyne, že obce, které se do šetření zapojily, mají celkem dlouhou zkušenost s přeshraniční spoluprací, která vyústila do série společných projektů.

V podotázce proč a s jakými představami obce vstoupily do euroregionu, vidíme v odpovědích více méně stejné důvody navázání spolupráce. Nejčastější odpovědí, která se objevila prakticky v každém dotazníku, byla výměna zkušeností a informací s přeshraničním partnerem a následovně navázání spolupráce. Mezi důvody byla také uvedena geografická blízkost. Starosta obce Kowary (ER Nisa) se vyjádřil takto: *„Vzdálenost z centra Kowar do hranic je 12 km, a proto spolupráce s českými obcemi je nám teritoriálně dána“*. Podobná odpověď byla zaznamenána i u obce Głuszycy (ER Glacensis).

Další důvod byl historický. Město Kravaře jako důvod navázání spolupráce uvedlo jeho historicky úzkou vazbu na polskou stranu hranice, jelikož v minulosti patřilo do Horního Slezska. Dále starostové uváděli jako důvod navázání spolupráce možnost čerpání unijních dotací pro rozvoj pohraničí. Nejen ve sféře turismu, ale i ve volnočasových aktivitách místních komunit viděli starostové potenciál vzájemné

spolupráce. V odpovědích nechyběla rovněž potřeba rozvoje infrastruktury, nebo řešení společných ekologických problémů.

Otázka 2: Jak hodnotíte dosavadní přeshraniční spolupráci z pohledu Vaší obce v rámci euroregionu? Uveďte, prosím jak klady, tak i případné zápory.

Přeshraniční spolupráce v rámci euroregionů je vnímána takřka všemi starosty kladně a naplňuje jejich očekávání. Za největší přednosti považují starostové obcí vzájemné poznávání kultur a navazování kontaktů, což přímo ovlivňuje harmonickou spolupráci mezi obyvateli česko-polské hranice. Díky spolupráci mizí také jazykové bariéry a stereotypy zakořeněné v minulosti na téma sousedů, žijících po obou stranách hranice. Dalším častým zmiňovaným kladem byla realizace projektů, které by bez účasti partnera nebyly možné, a také možnost čerpání finančních prostředků.

Nejen obyvatelé pohraničních oblastí využívají výhody přeshraniční kooperace, nýbrž také turisté, kteří tento region navštěvují. To vše v přímé úměře ovlivňuje rozvoj regionu v ekonomické oblasti. Starosta obce Strzelin (ER Glacensis) hezky zhodnotil všechny klady, když napsal, že *„pokud přemýšlíme o přeshraniční spolupráci v rámci euroregionu, je obtížné vidět některé její negativní aspekty, protože je to spolupráce, která přispívá k posílení a rozvoji vzájemné kooperace a oživuje kulturní zvyky a tradice každého národa“*.

Kromě výše popsaných kladů, starostové uvedli i negativa, která provází spolupráci a mohou svým způsobem spolupráci omezovat, narušovat nebo dokonce vést ke ztrátě motivace. Negativa jsou v rovině administrativní, jak uvedla většina starostů obcí. Jedná se o náročnou administraci projektů, přílišnou byrokracii při jejich sepisování a realizaci. I přes veškeré snažení malých obcí existuje nejistota schválení žádosti konečného uživatele a konečná výše dotace z Fondu mikroprojektů. Dle starosty města Kravaře (ER Silesia) se jedná o *„...bazírování na maličkostech typu fotodokumentace vlaječek na každé akci.“* Dále obec Brenna (ER Těšínské Slezsko) uvedla, že velkým omezením jsou finanční náklady na projekty, jelikož jsou hrazeny až po jejich ukončení. Jiná negativita, až na administrativní, nebyla zaznamenána, to znamená, že jde celkově hodnotit příhraniční spolupráci kladně, jelikož žádné jiné překážky nebyly shledány.

Otázka 3: Uved'te, prosím, Vaše partnerské obce v rámci přeshraniční spolupráce a vyberte až 5 konkrétních projektů, které Vy osobně považujete za nejdůležitější pro naplnění Vašich cílů přeshraniční spolupráce.

Projekty organizované v předchozích letech byly podle výpovědí starostů velmi různorodé, a jak vidíme z předchozí otázky, byla spolupráce značně aktivní. Na konkrétní otázku, které projekty byly pro starosty důležité, obce uváděly především měkké projekty, tzn. neinvestiční zaměřené na rozvoj vzdělávání, nezaměstnanost, kulturní výměnu apod. Jen v několika případech obce uvedly projekty investiční povahy, tj. takové, které se zaměřovaly na výstavbu cyklostezek,

Obce byly ve svých odpovědích sdílné, až 21 z nich v dotazníku uvedlo konkrétní projekty. Pro názornou ukázkou byly vybrány největší projekty (podle výše dotace) z vybraných Euroregionů (až na případ Beskydy)². Přehled o vybraných projektech pojednává tabulka v přílohách.

Ostatní obce neodpověděly na otázku tak, jak měly, pár z nich vůbec neuvedla konkrétní projekty, nýbrž jenom oblasti, ve kterých se projekty realizovaly. Takto odpovídaly především české obce, naopak polské obce uváděly kromě názvu projektů, také jejich krátký popis. Pro příklad budou uvedeny a zhodnoceny projekty, které uvedeny v zodpovězených dotaznících.

Tab. 1 Příklady neinvestičních „měkkých“ projektů, realizovaných obcemi, zařazených do výzkumu v Operačním programu přeshraniční spolupráce Česká-republika-Polsko

Projekt (číslo)	Partnerské obce	Euroregion	Rozpočet v EU	Charakteristika
Kultura a sport nás sbližuje (PL.3.22/3.3.05/12.03029)	Godów- Petrovice u Karviné	Těšínské Slezsko	33 521	Vybudování venkovních posilovacích strojů a odpočívadel, zázemí pro cyklistické stezky spojující obce
BardoNALD - LETOHRÁTKY (CZ.3.22/3.3.02/09.01235)	Letohrad - Bardo	Glacensis	16 960	Letní rekreační a vzdělávací akce pro školní děti a mládež, prohloubení stávajících vztahů mezi městy

² Nejsou uváděny řešené projekty Euroregionu Beskydy, jelikož byla získána jediná výpověď obce Żywiec, a ta neuvedla konkrétní projekty.

Akční celá rodina (CZ.3.22/3.3.07/13.03628)	Světlá Hora- Polská Cerekiew	Praděd	13 953	Kulinářský Workshop, soutěž rodin
Českopolská dětská televize (CZ.3.22/3.3.07/08.00485)	Głubczyce-Krnov	Silesia	10 825	rekonstrukce TV studia, prohlubování znalosti a dovednosti v oblasti realizace televizních pořadů na pohraničí
První pomoc – příležitost ke zkvalitnění ochrany života a zdraví obyvatel příhraničních oblastí (PL.3.22/3.3.04/11.02254)	Pietrowice Wielkie-Sudice	Silesia	6 505	Poskytování znalostí v oblasti první pomoci členům dobrovolných hasičů

Zdroj: Regionální informační servis RIS (databáze projektů), webové stránky euroregionů, vlastní zpracování

Projekt „*Kultura a sport nás sblíží*“ hraničních obcí Petrovice u Karviné a Godowa se snažil dodržet tradici společně pořádaných kulturních a sportovních akcí pro různé cílové skupiny. V rámci projektu byly organizovány česko-polské výlety pro mládež, běh mezi pomníky slezských povstalců, společenská sportovně-besední akce, mezinárodní závod v jízdě na kole, setkání pracovníků obcí Godów a Petrovice.

„*BardoNALD-Letohrátky*“ byl společným projektem obcí Bardo a Letohrad (ER Glacensis). Každá obec uspořádala čtyřdenní letní rekreační a vzdělávací akce pro děti a mládež s cílem představit dětem kulturu svého partnera. Jednalo se tedy o projekt, který se staral o vzájemné poznání příhraničního souseda, a tedy splňoval kritéria přeshraniční spolupráce, jelikož rozvíjel vzájemné vztahy.

„*Akční celá rodina*“ společný projekt obcí euroregionu Praděd, tj. Světlé Hory a Polské Cerekwi, který během roku uspořádal akce zaměřené na rodinu. Kromě kulinářského workshopu, který učil polské partnery vařit typická česká jídla a vytvořil k tomu i kuchařku, rodiny mezi sebou soutěžily v různých hrách.

Dalším projektem z řad měkkých projektů byl projekt obcí Głubczyce-Krnov, zaměřený na mladé občany obou obcí, kteří se zajímají o televizi. Projekt „*Českopolská dětská televize*“ prohluboval během několika měsíců znalosti mládeže v této sféře a kromě toho se konala pravidelná redakční setkání. I po skončení projektu, si tato dětská televize našla stále místo v kulturním dění a stále nabírá nové zájemce.

Společný projekt obcí Pietrowice Wielkie-Sudice „*První pomoc – příležitost ke zkvalitnění ochrany života a zdraví obyvatel příhraničních oblastí*“ měl za cíl zvýšit znalosti o poskytování první pomoci u nehod a v jiných nebezpečných situacích. Projekt se konal formou kurzů a společných polsko-českých cvičení.

Na vybraných projektech, včetně uvedených v tabulce v přílohách, jde vidět, že spolupráce v pohraničí je aktivní. Nejedná se o jednostranné projekty, které by byly zaměřeny pouze na jednoho partnera, ale opravdu jde o rozvoj vzájemných vztahů v pohraničí. Navíc se u většiny projektů jedná o pokračování spolupráce na již vybudované projektové platformě.

V dalším přehledu projektů (tab. 2) jsou uvedeny projekty, které spadaly do kategorie investičních, tj. projekty zaměřené na výstavbu cyklostezek, revitalizaci parků, historických objektů nebo zlepšení infrastruktury.

Tab. 2 Příklady investičních projektů, realizovaných obcemi, zařazených do výzkumu v Operačním programu přeshraniční spolupráce Česká-republika-Polsko

Projekt	Partnerské obce	euroregion	Rozpočet v EU	Charakteristika
Rozvoj turistické a rekreační infrastruktury v příhraniční oblasti Broumovska a Mioszowska (CZ.3.22/2.2.00/08.00056)	Broumov-Mioszów	Glacensis	6 585 309	Rozvoj infrastruktury v příhraniční oblasti Broumovska a Mioszowska
Multifunkční centrum Trojzemí (CZ.3.22/2.2.00/08.00035)	Hrádek nad Nisou - Bogatynia	Nisa	2 239 744	Rekonstrukce a výstavba MFC v Hrádku nad Nisou a domu kultury Bogatynii - Markoticích.
Vyhlídky bez hranic (PL.3.22/2.2.00/09.01523)	Radków - Broumov	Glacensis	1 062 525	Rekonstrukce opěrné zdi pod klášterem, vybudování vyhlídek
Dostupná hranice (PL.3.22/1.1.00/14.04222)	Karviná- Jastrzębie-Zdrój	Těšínské Slezsko	1 045 705	Zlepšení stavu infrastruktury
Podpora rozvoje cestovního ruchu v regionu Stolových hor a Broumovských stěn 2. etapa (CZ.3.22./2.2.00/12.03403)	Broumov-Radkow	Glacensis	1 024 813	zvýšení účinnosti využití přírodního bohatství a kulturních památek, spojení obou území cyklotrasou

ZELENÉ KRKONOŠE - rozvoj turistické infrastruktury měst v polsko-českém pohraničí: Jilemnice, Karpacz a Kowary (CZ.3.22/2.2.00/09.01544)	Kowary - Jilemnice	Nisa	776 582	revitalizace zanedbaných parků, vytvoření naučných stezek po přírodních zajímavostech
---	--------------------	------	---------	---

Zdroj: Regionální informační servis RIS (databáze projektů), webové stránky euroregionů, vlastní zpracování

Mezi vybranými projekty se vyskytl projekt realizován v rámci tzv. velkých investičních projektů OP EÚS CZ-RP 2007-2013. Jednalo se o projekt „*Rozvoj turistické a rekreační infrastruktury v příhraniční oblasti Broumowska a Mioszowska*“, který byl realizován ve 4 etapách a jeho celkový rozpočet dosáhl částky 6 585 309 EU. V první etapě byl vybudován rekreačně-turistický komplex, v druhé etapě byla postavena cyklostezka po obou stranách hranice, tj. Nowe Siodło (PL) – Vižnov (CZ). Následovně byla vybudována cyklistická sportovní hala „*Bike Arena Parkowa Góra*“, a v poslední etapě vznikla vyhlídková věž o výšce 16 m na Parkowej Górze w Mioszowie (starosta obce Mioszów, ER Glacensis, 2016).

Projekt *Multifunkční centrum Trojzemí* měl za úkol zrekonstruovat historický dům v Hrádku nad Nisou a v Bogatyni tak, aby z nich vzniklo nejen informační centrum, ale také multifunkční sál, který bude sloužit občanům jako kino, galerie, muzeum. Projekt se sice tváří jako projekt přeshraniční spolupráce, protože v něm vystupují partnerské obce, které by jinak dotace z EU nedostaly, ale další přeshraniční rozvoj, jako je na příklad společné vzájemné akce, nebyly dohledány. Můžeme tedy konstatovat, že obce si navzájem pomohly v pořízení dotací na rekonstrukci budov, ale další přeshraniční akce v rámci těchto budov nevyvíjejí.

Projekt „*Vyhličky bez hranic*“ byl projektem realizovaným v oblasti mezi městy Radków, Broumov a Nowa Ruda. Stěžejním cílem projektu byla integrace příhraniční turistické oblasti a její propagace. Projekt naplnil podmínky přeshraniční spolupráce, jelikož byl zaměřen na obě strany hranice, zvýšil aktivitu regionu a také počet nejen česko-polských turistů. Rovněž následující projekt „*Podpora rozvoje cestovního ruchu v regionu Stolových hor a Broumovských stěn 2. etapa*“ této oblasti byl přínosný, jelikož spojil partnery cyklotrasou po méně frekventovaných komunikacích. Jde tedy o příklady projektů, v nichž byly evropské dotace využity pro rozvoj obou stran hranice.

Dalším společným projektem realizovaným v rámci OP PS CZ-PL byl česko-polský projekt „*Dostupná hranice*“ obcí Karviná – Jastrzębie-Zdrój, jehož cílem bylo

zlepšení stavu infrastruktury a zvýšení dopravní dostupnosti nejen pro turisty, ale i občany dojíždějící do práce na druhé straně hranice. Projekt navazoval na, již léta, tvořený integrovaný systém dopravních spojení v oblasti Euroregionu Těšínské Slezsko.

„ZELENÉ KRKONOŠE – rozvoj turistické infrastruktury měst v polsko-českém pohraničí: Jilemnice, Karpacz a Kowary“. Společný projekt uvedených obcí zmodernizoval infrastrukturu cestovního ruchu v česko-polském pohraničí. V české části došlo k revitalizaci parku a k vytvoření stezky po přírodních zajímavostech a vydání informační brožury s mapou města. Totéž probíhalo na polské straně.

Otázka 4: Jak Vy z pohledu Vaší obce hodnotíte úspěšnost realizace česko-polských přeshraničních projektů v předchozím plánovacím období 2007-2013?

Realizace česko-polských příhraničních projektů v daném období byla hodnocena velmi pozitivně a až na jednu odpověď se nenašly jiné záporné komentáře. Obcím se podařilo zrealizovat všechny naplánované projekty a dosáhnout tak plánované výsledky.

Můžeme říct, že úspěšnost tohoto období se stala motorem pro další spolupráci. V obcích došlo k utěsnění kontaktů, což vede k organizaci dalších akcí mnohdy bez podpory místních samospráv. Dále starostové obcí konstatovali, že nedošlo k žádným podstatným problémům při získávání dotací, což potvrdil starosta obce Strumień (ER Těšínské Slezsko) když napsal, že „realizace projektů nebyla obtížná dokonce pro začínající příjemce. Byly organizované kurzy, každý mohl využívat pomoc pracovníků sekretariátu Euroregionů, kteří byli vždy ochotni pomoci“.

Nejčastějšími cílovými skupinami, na které byly projekty zaměřeny, byly školy, zástupci nevládních organizací například dobrovolný sbor hasičů, sportovci, apod. Toto předchozí programovací období pomohlo získat kontakty a zkušenosti, které umožní spolupráci na mnohem vyšší úrovni a s větším počtem přeshraničních partnerů, což může vést k efektivnímu rozvoji pohraničí. Podle slov starosty obce Godów (ER Těšínské Slezsko, 2016) realizace česko-polských projektů pomohla získat další nové zkušenosti i pro samosprávy euroregionů.

Otázka 5: Jaké projekty přeshraniční spolupráce v současnosti připravujete a v jaké oblasti vidíte potřeby realizace dalších česko-polských projektů?

Touto otázkou jsme se snažili zjistit, zdali mezi obcemi existuje ochota, dále spolupracovat a prolongovat společné projekty, s cílem zlepšit dosavadní úroveň vzájemné spolupráce. Odpovědi byly různorodé. V současnosti většina obcí připravuje projekty, které se mezi sebou liší v závislosti na potřebě konkrétního místního společenství. Mezi nejčastější projekty patří partnerské projekty dotované z Fondu malých projektů, týkající se spolupráce ve sféře kultury, sportu, turismu a místních společenství. Kromě toho obce připravují projekty k obnově církevních památek a historicko-kulturního dědictví (například rekonstrukce zámku Kravaře-Łubowice u Ratiboře, revitalizace zámeckého parku Letohrad nebo historického prostranství náměstí obce Niemcza).

Na druhou stranu, je zde několik obcí, které žádné projekty zatím nepřipravují. Důvodem může být fakt, že programové období je na začátku svého financování a obce ještě nepředložily své návrhy. Nicméně našel se i případ, kdy partneři předložili návrhy projektů, ale nedostali dostatečné finance (starosta obec Mieroszów, ER Glacensis, 2016).

Co se týká oblasti potřeby realizace projektů, tak odpovědi na tuto část otázky byly individuální a ne všechny obce odpověděly. Starostové navrhuji realizaci projektů v oblasti rozvoje přírodního a kulturního potenciálu pro podporu zaměstnanosti, budování silniční infrastruktury a kvalitních propojení (automobilové, cyklistické), rekonstrukci veřejných prostranství a sportovišť. Nelze jednoznačně definovat oblastí potřeb, ačkoliv podle slov starosty obce Godów (ER, Těšínské Slezsko, 2016), je nutno se zaměřit na nejmladší generaci, protože právě projekty zaměřené na mládež mohou být opatřením týkajícím se snižování rozdílů mezi trhy práce na obou stranách hranice. Většina starostů nedefinovala konkrétní důvody. Potvrzuje se, že spolupráci deklarují tytéž obce, které už v minulosti spolupracovaly. Z toho, co bylo uvedeno v dotazníkovém šetření je zřejmé, že nové partnerství obce nenavazují a raději spolupracují se stávajícím osvědčeným partnerem.

Otázka 6: Jak Vy z pohledu Vaší obce a ve vztahu k euroregionu vidíte budoucnost česko-polské spolupráce?

Na tuto otázku odpověděli starostové obcí velmi pozitivně, avšak jedna obec, respektive obec Šonov (ER Glacensis) byla natolik negativně nastavena, že ve své odpovědi uvedla, že z euroregionů pravděpodobně vystoupí, bohužel její starosta už dále nevedl žádné další vysvětlení proč. Velký počet společně organizovaných projektů a iniciativ upevnil vazby a vztahy aktérů příhraniční spolupráce, takže v budoucnu tato kooperace bude pokračovat a bude-li to možné, rozšíří se do nových oblastí. Česko-polská spolupráce má podle starostů snižovat dopady periferních přeshraničních oblastí a přispívat tak k zlepšení životních podmínek lidí, kteří na tomto území žijí. Spolupráce má šanci na vývoj, jelikož její nejtěžší etapy už jsou dávno pryč (starosta obce Piotrowice Wielkie, ER Silesia, 2016).

Díky společným projektům dochází k prolomení jazykových bariér (aktéři se učí jazyk svého souseda), hranice v podvědomí občanů již neexistují a možnost setkávání na obou stranách se zvětšuje. Díky integračním programům pracuje v českém pohraničí mnoho polských občanů (Formy a plasty Chuchelná, Lanex Bolatice) a na druhé straně čeští občané využívají polské rekreační střediska (bazény, sauny) nebo jezdí na nákupy. Obce jsou otevřeny na další iniciativy. V novém programovacím období 2014-2020 plánují předložit více projektů nejenom „měkkých“ zahrnujících společné akce, výměnu studentů, festivaly, ale i projekty pro rozvoj infrastruktury. Obce se natolik sžily se svým partnerem, že v mnoha případech jsou ochotny se setkávat a pořádat společné akce i bez finanční podpory EU.

Jisté obavy přeci jen v podvědomí starostů existují. Jde především o čtyřletý volební cyklus, který může zamíchat zastupitelstvo a tím se tedy může potenciálně změnit ochota pokračovat ve spolupráci (starosta obce Kostelec nad Orlicí, ER Glacensis, 2016). Dále starostové požadují snazší postupy pro získávání finančních prostředků pro jejich projekty (viz otázka 2.). Zajímavý je i pohled starosty obce Radków Kłodzki (ER Glacensis, 2016), který upozornil na slabou propagační činnost. *„Přes mnohaleté fungování různých programů přeshraniční spolupráce, lokální komunity stále málo ví o jejich konkrétních činnostech. Lidé často vidí účinek projektů, ale nespojují jej s přeshraničními kontakty. I když je snaha programy podporovat, informace o nich se dostává pouze k potenciálním příjemcům a ne k dalším představitelům místních komunit. Nedostatek znalostí zabraňuje převedení vzájemných vztahů na vyšší úroveň“.* Otázkou zůstává, zda budou v budoucnu

vyhlášeny vhodné dotační tituly, aby nevznikaly projekty kvůli dotaci, ale naopak, tzn., aby byly vyhlášovány dotační tituly na základě reálných potřeb a požadavků čelních představitelů obcí po obou stranách hranice (Starostka obce Bukovec, ER Těšínské Slezsko, 2016).

Otázka 7: Jak a do jaké míry Vaše aktivity přeshraniční spolupráce ovlivňují státní instituce, krajská samospráva nebo jiné instituce?

Většina obcí nebyla schopna na tuto otázku odpovědět, a proto ji zanechala nevyplněnou. Nejvíce otevřeny na tuto otázku byly polské obce. Odpovědi obcí, které dotazník vyplnily, se lišil. Někteří starostové nespatřují žádné vlivy státních nebo krajských institucí, jiní naopak hodnotí jejich roli kladně a dokonce jsou názoru, že spolupráci podporují.

Státní instituce ovlivňují česko-polské aktivity stanovováním pravidel a legislativou, ale na druhou stranu mají vliv na rozvoj aktivit příhraniční spolupráce prostřednictvím mezinárodních dohod týkajících se pohraničních regionů. Navíc v případě realizace některých projektů je možno získat kromě dotací EU také finanční podporu ze státního rozpočtu. Výrazem posílení česko-polských vztahů, jak uvedl starosta polského města Bogatynia (ER Nisa, 2016), *„je vznik česko-polského fóra a činnost Ministerstva zahraničních věcí, které podporují projekty a stimulují další rozvoj a prohlubování česko-polských vztahů“*.

Na druhé straně Krajská samospráva má mimo jiné za úkol organizovat spolupráci s regionálními strukturami v jiných krajích a s mezinárodními regionálními sdruženími, zejména sousedními. Dále tato instituce působí jako manažer a koordinátor projektů Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) v rámci kterého jsou projekty, mající vliv na rozvoj infrastruktury, zlepšení dopravního spojení, podporující malé a střední podniky, integraci na trhu práce a aktivity v oblasti vzdělávání a kultury. Tyto projekty jsou takto spolufinancovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj formou refundace. V odpovědích zaznělo, že krajská samospráva podněcuje k přeshraniční spolupráci. Otázkou je, na kolik jsou tyto odpovědi aktuální v ČR, jelikož názory nám sdělili polští starostové.

Jiným příkladem instituce, která má bezprostřední vliv na přeshraniční spolupráci a stává se tak jejich tvůrci, iniciátory, partnery a realizátory, je obec. Právě obce, kromě těchto primárních činností, podporují dále podřízené složky, jako jsou školy, sportovní kluby či nevládní organizace. Nedocenitelnou pomoc v realizaci

projektů spatřují obce přímo v euroregionech. Dále se ve výpovědích objevil státní podnik Lesy ČR, která má pozitivní a aktivně vstřícný postoj k příhraniční síti stezek pro terénní cyklisty.

Otázka 8: Uved'te, prosím, jak na základě dosavadních zkušeností vnímáte partnera po druhé straně hranice, samotnou česko-polskou hranici a česko-polské vztahy.

V této otázce byl kladen důraz na hodnocení přeshraničního partnera i samotnou hranici. Česká i polská strana se navzájem ohodnotila kladně. Čeští starostové hodnotí Poláky jako zkušené, aktivní a solidní partnery. Společně nacházejí témata a společné problémy, které chtějí do budoucna řešit. Také Poláci považují české partnery za přátelské a sympatické. Díky projektům došlo k oteplení vztahů, posílení vazeb a prolomení jazykových bariér, avšak stávají se situace, kdy si partneři nerozumí. V takových situacích si ale nelámou hlavu a svým rodným jazykům se zasmějí. Obě strany by tak ocenily menší byrokracii a papírování při řízení společných projektů.

Taktéž pozitivně byly hodnoceny vzájemné vztahy, které jsou nadprůměrné, tolerantní a přátelské. Země se vzájemně poznávají v oblasti tradice a kultury, lze pozorovat rostoucí touhu učit se sousednímu jazyku a také zvýšení cestovního ruchu v obou směrech.

Pro většinu respondentů je hranice pouze čarou na mapě a ve skutečnosti neexistuje, je jakousi oblastí příležitostí dalšího rozvoje. Obce mohou využívat své hraniční přechody, jak je tomu na příklad v Bukovci (hraniční přechod Bukovec-Jasnowice), Mieroszówie (Golińsk-Meziměstí, Łączna-Zdonov), což umožňuje turistům snazší návštěvnost sousedního státu. Nicméně z druhé strany je hranice stále jakousi bariérou pro plné využití potenciálu přeshraniční oblasti. I když její účinek se postupně snižuje (pohledem starostů), je nutno účinně zmírnit její vliv a vkládat úsilí právě do této oblasti.

6 Srovnání výsledků výzkumů z roku 2006 a 2016

Poslední kapitola se věnuje postojům starostů obcí v česko-polské pohraničí, týkajících se možnosti realizace příhraniční spolupráce. V roce 2005 Katedra Geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci získala grant Ministerstva zahraničních věcí České republiky, který byl zaměřený na česko-polskou přeshraniční spolupráci v euroregionálních strukturách. Cílem projektu bylo ozřejmit problematiku této formy kooperace a její dopady na euroregiony. Podstatná část výzkumu byla zaměřena na zjišťování situace v oblasti česko-polské příhraniční spolupráce mezi starosty. V té době se výzkumu zúčastnilo 30 zástupců obecních českých i polských samospráv. Deset let poté, v roce 2016 proběhl právě identický výzkum, ve kterém byli dotazováni starostové obcí podobně jako v roce 2006, a to na vzorku 31 českých a polských obcí (viz kapitola 5). Ačkoliv byla oslovena většina obcí na pohraničním pásu na česko-polské straně, ne od všech starostů přišla odpověď. Po důkladném nastudování výsledků obou výzkumů můžeme konstatovat, že odpovědi jsou do jisté míry podobné, i když byly do šetření zapojeny jiné obce.

Přeshraniční spolupráce se vyvíjí v česko-polském pohraničí hlavně po roce 1989, respektive v 90. letech 20. století, kdy se začaly zakládat euroregiony. Odpovědi obou výzkumů se shodují v tom, že hlavním impulsem v navázání bližší spolupráce s obcemi na druhé straně hranice byla výměna zkušeností a poznání svého souseda, ale rovněž pragmatické získání informací o dotačních titulech EU. Z geografického hlediska jistou roli sehrála i poloha obcí. Při zakládání euroregionů se některé obce díky geografické poloze staly jejich členy, aniž by očekávaly hlubší kooperaci. Na druhé straně právě obce blízko hranici měly ideální podmínky pro vzájemnou spolupráci se svými sousedy. Potvrdila se nám tak rovněž hypotéza v druhé kapitole, že obce v bezprostřední blízkosti hranic jsou aktivnější v přeshraniční spolupráci, než ty které se nacházejí ve větší vzdálenosti (pro názornou ukázkou viz obrázek č. 3, kapitola 5). Z konkrétních odpovědí uvádíme následující ilustrační příklady:

- „Jako obec ležící bezprostředně na hranicích, s postupně se rozšiřujícím stykem se sousedy jsme od ER očekávali podporu otevírání hranic na vyšší úrovni, tedy vytváření oficiálních předpokladů pro přeshraniční styk a konkrétní pomoc“ (starosta obce Machov, ER Glacensis, 2006)

- „Hlavním důvodem vstupu do euroregionu bylo navázání partnerských vztahů s obyvateli sousedské země a poznání jejich kulturních tradic“ (starosta obce Světlá Hora, ER Praděd, 2016)
- „Historicky patřily Kravaře do Horního Slezska a měly vždy úzkou vazbu na polskou stranu hranice. Logicky tedy navázalo spolupráci i v rámci Euroregionu Silesia“ (starosta města Kravaře, ER Silesia, 2016)

Doposud je přeshraniční spolupráce vnímaná kladně. Jak už ukázal výzkum v roce 2006, tak i v 2016 se starostové v tomto hodnocení shodují. Spolupráce naplňuje jejich očekávání nejen v oblasti ekonomiky, ale hlavně v rozvoji mezilidských vztahů a společných kulturních kontaktů. Jistý posun v utužování vzájemných vztahů vidíme na příkladu stereotypů. Ještě v roce 2006 většina českých obcí pocítovala jisté předsudky vůči svému partnerovi, avšak ve výzkumu 2016 se ukázalo, že s odstupem deseti let díky realizaci řady projektů mizí jak jazyková bariéra, tak i ony stereotypy.

Nicméně se ve výpovědích našly jisté negativní zkušenosti, a to v oblasti administrace. Obce v obou výzkumech se shodují se zvýšenou finanční a organizační náročností spojenou s přípravou a realizací projektů. Negativní zkušenosti nejsou natolik závažné, aby přeshraniční spolupráci zastavila. „Pokud mluvíme o spolupráci jako o motoru, který posiluje a rozvíjí vzájemné vztahy a oživuje tradice každého národa, tak administrativní náročnost spojená s přípravou a realizací projektů tuto spolupráci natolik neovlivňuje“ (starosta města Strzelin, ER Glacensis, 2016).

Jak dále ukázaly oba výzkumy ani míra ovlivnění aktivit obcí různými institucemi (jak už státními, krajskými nebo lokálními) není natolik zásadní pro přeshraniční spolupráci. Ve srovnání výzkumů, v roce 2006 existovaly státní instituce, které určitým způsobem ovlivňovaly aktivitu. Brzdící složkou byla spatřována intervence státních institucí do režimu fungování státní hranice (na příklad osazování kovových zábran cizineckou policií na pohraniční cesty). Také v roce 2016 starostové uváděli zasahování státu do příhraniční spolupráce, a to především v oblasti mezinárodních dohod nebo další legislativou. V případě krajských samospráv je situace odlišná. V obou výzkumech druh této instituce spíše podněcuje ke spolupráci, a to formou vyhlašování dotačních titulů nebo grantů. Má to svou logiku, jelikož většina krajských samospráv působí přímo ve strukturách euroregionu.

Přeshraniční spolupráce se realizuje v celé řadě projektů, které byly v obou výzkumech tematicky různorodé, a to jak z hlediska konkrétní náplně, tak věcného obsahu či tematického zaměření. Nejčastěji zmiňovanými projekty byly lokální projekty dotované z Fondu malých projektů, například společné sportovní a kulturní akce (jarmarky, cyklistické závody, výměny studentů). Kromě toho se vyskytovaly i projekty mnohem širšího dosahu, které ovlivňují socioekonomický rozvoj euroregionu. Jednalo se především o projekty dopravní a technické infrastruktury v česko-polském pohraničí. Výzkum 2006 uváděl především projekty zaměřené na vybudování či případnou úpravu hraničních přechodů (Bílý Potok, na Jesenicku, ER Praděd, Orlické Záhoří v ER Glacensis) a komunikací (Stráž nad Nisou, ER Nisa), což v té době jistě souviselo s nedávným vstupem obou zemí do Evropské unie. Ve výzkumu 2016 se naopak objevovaly investiční projekty související s výstavbou společných cyklostezek, turistických tras nebo vyhlídkových věží.

Slova jednoho z oslovených starostů ve výzkumu v roce 2006 v odpovědi na otázku, jak hodnotí svého přeshraničního partnera, nám přibližují tehdejší pohled na dosavadní zkušenosti česko-polské přeshraniční spolupráce: *„Máme štěstí, že ti, se kterými spolupracujeme, jsou opravdu partnery. V minulosti jsme spolupracovali se sousedy na hranicích, ale nic neplatilo, jen se dělaly semináře...“* V tehdejší době čeští starostové hodnotili své polské municipální subjekty jako nespolehlivé při realizaci společných akcí. Také se ukázaly jisté odlišnosti v chování. Polské obce zakládaly partnerství účelově na základě předem definované aktivity, české obce naopak iniciovaly partnerství a teprve potom tvořily projekty. Dnes nebyly nalezeny podobné odpovědi. Sousedé se navzájem ohodnotili kladně, přičemž, na rozdíl od minulého šetření, čeští starostové hodnotí Poláky jako zkušené, aktivní a solidní. Totéž vidíme u polských starostů, když hodnotí své české protějšky kladně a vyzdvihují přínosy příhraniční spolupráce.

Rozdílnosti ve výpovědích starostů obou dotazníků spatřujeme v hodnocení státní hranice. Od roku 2004 se prakticky pohled na hranici vyvíjel od přísně hlídané hranice přes bezproblémovost až po perspektivní rozvoj česko-polského pohraničí. V dnešní době hranice pro většinu starostů představuje pouze nějakou fiktivní čáru, která existuje jenom na mapě. Je však nutné i nadále, a to někteří starostové obcí uvedli, nezapomínat na fakt, že hranice je stále jakousi bariérou pro plné využití potenciálu pohraničních oblastí.

Z výpovědí českých a polských starostů lze předpovídat budoucí vývoj příhraniční spolupráce. Před deseti lety ve výzkumu Szczyrby a kol. (2006) se starostové obcí přikláněli k optimistickému názoru, že intenzita spolupráce určitě poroste a budou navázána další partnerství. Starostové se také shodli na faktu, že pro vývoj spolupráce není vztah obcí k euroregionu určující, nýbrž ochota a snaha vést společné projekty. Měli pravdu. Po deseti letech se ukazuje, že se opravdu spolupráce rozvíjela, a také byla navazována nová partnerství (viz kapitola 5.1, otázka 1). Dá se říct, že se obce během let sžily se svým partnerem, a jsou v mnoha případech ochotné organizovat společné akce i bez finanční podpory EU. Na příkladu nově běžícího programového období 2014-2020 po zhodnocení odpovědí ve výzkumu vidíme, že jsou obce otevřeny na nové iniciativy a projekty nejenom z řad měkkých ale i na větší investiční projekty.

7 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit dosavadní úroveň přeshraniční spolupráce na území česko-polských euroregionů. Je možno konstatovat, že obce, jež se zapojily do výzkumu, mají letitou a širokou zkušenost, kterou pořád vyvíjí. Úroveň spolupráce z hlediska komparace dvou výzkumů můžeme hodnotit jako intenzivnější a hlubší. Svědčí o tom řada projektů, které byly uváděny starosty. Tyto projekty byly v programovém období 2007-2013 realizované. O intenzivnější spolupráci svědčí i fakt, že v nově běžícím období 2014-2020 se obce aktivně zapojují do vzájemné spolupráce a jsou otevřeny na realizaci nových projektů. Rovněž partnerské vztahy mezi samosprávami přinášejí nové nápady a iniciativy sblížující obyvatele pohraničí.

Do výzkumu se nejvíce zapojily obce v Euroregionu Těšínské Slezsko. To nepřímo podporuje hypotézu (viz kap. 2), že obce v bezprostřední blízkosti hranic a historickými kořeny interakcí jsou aktivnější v přeshraniční spolupráci, než ty které jsou ve větší vzdálenosti a bez historických vazeb. V území, kde kromě přírodních překážek existují rovněž sociální bariéry (území Sudet, které bylo dosídlené pod 2. světové válce) se projevuje o něco menší ochota ke spolupráci. Naopak na severovýchodě ČR mezi českým a polským subjektem dochází ke komunikaci častěji, je to dáno dlouhou společnou historií spojenou s polskou menšinou žijící do dnešního dne na Těšínsku.

Vzhledem k historickému vývoji utváření česko-polských vztahů jsme předpokládali, že se do přeshraniční spolupráce obou zemí promítají jisté stereotypy vzájemného vnímání. Zhodnocením výzkumů z roku 2006 a 2016 můžeme konstatovat, že se tyto předsudky odbourávají. Na jedné straně k tomu přispěl zájem o poznání blízkého příhraničního souseda, na straně druhé pak přistoupení obou zemí do evropských struktur evropské integrace (EU). Takto realizovaná spolupráce v rámci euroregionů natrvalo spojila lokální veřejnost i samosprávy. Kdyby doposud byly hranice uzavřeny a občané pohraničí se nemohli volně pohybovat přes hraniční přechody, byla by spolupráce komplikovaná a určitě by nedocházelo k prolomení vzájemných bariér.

Bakalářská práce se snažila tímto ukázat bohaté výsledky práce česko-polských euroregionů a představit různé formy přeshraniční spolupráce, která je realizovaná stále úspěšněji a efektivněji. Současnou česko-polskou přeshraniční spolupráci můžeme dnes hodnotit jak kvalitnější a smysluplnější, obojí potvrdil výzkum z roku 2016.

8 Summary

The bachelor thesis „Cross-border relations on the territory of the Czech-Polish Euroregions: the view of the mayors“ evaluates the experience of cross-border cooperation in the retrospective of the last ten years. The evaluation has been carried out by a comparative analysis of attitudes of the Czech and Polish mayors, considering the possibilities and experience of Czech-Polish cooperation. The thesis is divided into the theoretical-methodological and the practical part.

The theoretical part is based on professional literature related to border geography. Pursuant to this literature, the development of Euroregions is outlined, and the meaning and importance of Czech-Polish cross-border cooperation has been explained. The methodological part defines the area of interest for the practical part, elaborating the procedure of sending surveys and assortment of municipalities for the research. In the practical part, the research was done and its results evaluated.

From the results it can be stated that the level of cooperation from the point of view of comparison of the two researches is more intense and deeper. This is not only evidenced by a number of projects that were implemented in the years of 2007-2013, but also in the new running season in the years of 2014-2020 the municipalities are actively involved in working together. The hypothesis of the second chapter has also been confirmed that the municipalities in the immediate vicinity of the borders are more active than those that are more distant.

Moreover, owing to the historical progression of the Czech-Polish relations, we assumed that some stereotypes of mutual perception were going to be reflected in the cross-border cooperation in both countries.

After evaluating the research, we can say that these prejudices have been on retreat. The bachelor thesis was aimed to show some insightful results of the work of Czech-Polish Euroregions while presenting various forms of cross-border cooperation, which is being realized more successfully and more efficiently these days.

9 Použitá literatura

ADAMCZUK, F. *Przestrzenne i organizacyjne aspekty rozwoju pogranicza polsko-czeskiego*. Wrocław: Uniwersytet ekonomiczny we Wrocławiu. 2015. 81-82 s.

ADAMCZUK, F. *Supporting entrepreneurship a long polish-czech borders regions*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012.

BALAWAJDER, G., TRZCIELIŃSKA-POLUS, A. Další vývoj "Instituce Hranice" v dnešní Evropě. In: WAAK, Ch., GARSZTECKI S., SCHERM, I. *Regionální identita a transnacionální prostory ve středovýchodní Evropě*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2012. 69-70 s.

BUKAŁA A. *Współpraca polsko-czeska na pograniczu nysko-jesenickim w zakresie propagowania wspólnego dziedzictwa historycznego na przykładzie Starostwa Powiatowego w Nysie*. Nysa: Powiat Nyski. 2008. 10 s.

BLAŽEK, P., ed., KAMIŃSKI, Ł., ed. a VÉVODA, R. *Polsko a Československo v roce 1968: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*. Varšava, 2003. Praha: Dokořán, 2006. 9 s.

BRANDA, P. Euroregiony v České republice komparativní analýza. *Současná Evropa*. (1). 2009.

BRANDA, P. Support of Cross-Border Cooperation withing the EU Regional Policy and its future form in the programming period 2014–2020: Podpora přeshraniční spolupráce v rámci regionální politiky EU a její budoucí podoba v programovacím období 2014–2020. *Regionální studia*. VŠE v Praze. 2013(1). 13-20 s.

DAMURSKI, Ł. *Miasta Dolnego Śląsku po II wojnie światowej: (zasiedlanie, stabilizacja, integracja)*. 2006. 46-50 s.

DARLUKIEWICZ, S. *Polsko-czeska współpraca transgraniczna jednostek samorządu terytorialnego z województwa dolnośląskiego*. Prace naukowe. Wrocław: Uniwersytet ekonomiczny we Wrocławiu, 2012, (253). 9-10 s.

DOŁZBŁASZ, S. a A. RACZYK. *Projekty współpracy transgranicznej na zewnętrznych i wewnętrznych granicach Unii europejskiej - przykład Polski*. Studia regionalne i lokalne. Warszawa, 2011, 45(3).

EVROPSKÁ CHARTA HRANIČNÍCH A PŘEŠHRANIČNÍCH REGIONŮ

Dostupné z: www.isap.vlada.cz

FUSKIEWICZ, A. *Podsumowanie polsko-czeskiej współpracy przygranicznej 2007-2013.* Warszawa: Instytut Spraw Publicznych, 2013. 5-6 s.

GABBE, J. a V. MALCHUS. *European charter for border and cross-border regions: Draft new version.* Gronau, 2011.

HALÁS, M., SLAVÍK, V. Cezhraničná spolupráca a euroregiony v SR (ciele, realita, perspektívy). In: *Miscellanea Geographica* 9. Plzeň, Západočeská univerzita, 2001. 171–180 s.

HERMANN, A. *Euroregion Śląsk Cieszyński jako przykład współpracy transgranicznej ze szczególnym uwzględnieniem lat 2007-2013.* Kraków: Uniwersytet ekonomiczny, 2015. 48-53 s.

HEŘMANOVÁ, E. *Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě. Socioekonomická integrace euroregionů a příhraničních regionů ČR prostřednictvím Společného fondu malých projektů.* VŠE Praha 2. 12. 2005. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005. 7 s.

HLAVATÝ, K. *Přeshraniční rozdíly ekonomických potenciálů na českých hranicích a jejich vliv na místní společenství v pohraničí.* In: Zich, F., ed. *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. II., Sborník podkladových studií.* Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2005. 206 s.

HOUŽVIČKA, V. *Česko-německé pohraničí mezi minulostí a budoucností: Občanská dimenze česko-německých vztahů ve fázi vstupu ČR do Evropské unie s důrazem na pohraniční oblasti.* Sociologický ústav Akademie věd, 2003.

HRUŠKA, L., SAMIEC, M., FUJAK, R. *Analiza problemów systemowych współpracy transgranicznej na czesko-polskiej granicy.* Moravská Ostrava, 2014. 2 s.

HUSÁK, J. *Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě. Možnosti přeshraniční spolupráce na příkladu euroregion*

Šumava-Bayerischer Wald-Mühlviertel.: VŠE Praha 2. 12. 2005. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005. 15 s.

INTERREG: Zusammenarbeit. Transnacional. Dostupné z: www.interreg.de

JASTRZEBSKA, W. *Rola euroregionów i współpracy transgranicznej w procesie integracji europejskiej.* Katedra Teorii Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Rzeszowski, 2008.

JEŘÁBEK, M. Typologie českého pohraničí - na pozadí teoretických přístupů a reálné situace. In: *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky.* II. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2005. 11 s.

KADEŘÁBKOVÁ, J., ed. et al. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy: vybrané kapitoly.* 2., rozš. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998. 101 s.

KARLOVÁ, E. *Specifické nástroje východního rozšíření: cíle a jejich plnění.* Brno, 2007. s. 34-36.

KLADIVO, P., PTÁČEK, P., ROUBÍNEK, P. a ZIENER, K. The Czech-Polish and Austrian-Slovenian borderlands – similarities and differences in the development and typology of regions. *Moravian Geographical Reports.* Brno: NOVAPRESS, 2012, 20(3). 24-25 s.

KLADIVO, P., V. TOUŠEK, Z. SZCZYRBA a M. FŇUKAL. *Czech-polish cross border cooperation: Analysis of cross border cooperation in 200-2006 and possibilities of its aiming with polish regions in period 2007-2013.* Olomouc, 2009. 3-4 s.

KOCIUBA, D. *Territorial cohesion of polish border areas – spatial planning aspect.* Lublin: Maria Curie-Skłodowska University, 2013. 97-102 s.

KOLEJKA, J., W. ŻYSZKOWSKA a kol. *Permeability of Czech-polish border using by selected criteria.* Geographia Technica. Cluj: CLUJ UNIVERSITY PRESS. 2015. 10(1). 51-65 s.

KOWALKE, H. Přeshraniční susedství a regionální identita - příklad sasko-českého přihraničního prostoru. In: *Regionální identita a transnacionální prostory ve středovýchodní Evropě.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 155-179 s.

LECHWAR, M. *Instytucjonalne podstawy europejskiej współpracy transgranicznej.* Katedra Teorii Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Rzeszowski, 2008. 27-28 s.

NETOLICKÝ, V. *Euroregiony: úvod do problematiky.* Vyd. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 46-52 s.

NOVOTNÝ, D. *Evaluace činnosti euroregionů v rámci programů česko-polské přeshraniční spolupráce a návrh na zlepšení činnosti pro období 2014- 2020 na příkladu Euroregionu Silesia.* Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce O. Hájek. 2014. 64-65 s.

NOVOTNÝ, L. *Názory a postoje české populace na přeshraniční spolupráci.* In: *Časopis naše společnost: Názory a postoje české populace na přeshraniční spolupráci.* Institute of Sociology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, 2009, (1).

NOVOTNÁ-GALUSZKOVÁ, J. *Euroregiony v ČR a jejich role v přeshraniční spolupráci.* In: Peková, J., Zapletalová, J. (eds.): *Euroregiony, státní správa a samospráva, Ústav geoniky AV ČR, VŠE, Brno, Praha, 2005. 60-61 s.*

PEKOVÁ, J. *Euroregiony v ČR a jejich role v přeshraniční spolupráci.* In: Peková, J., Zapletalová, J. (eds.): *Euroregiony, státní správa a samospráva. Ústav geoniky AV ČR, VŠE, Brno, Praha, 2005. 65-66 s.*

PEKOVÁ, J. *Význam přihraniční spolupráce v rámci euroregionů v kontextu regionální a strukturální politiky.* In: PEKOVÁ, J., ed. a ZAPLETALOVÁ, J., ed. *Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě: VŠE Praha 2. 12. 2005.* Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005. 63 s.

PERKMANN, M. *Cross-border regions in Europe: Significance and drivers of regional cross-border co-operation.* *European Urban and Regional Studies.*, 10(2), 2003. 1-3 s.

POŠTOLKA, V. a P. BRANDA. *Přeshraniční spolupráce, euroregiony a Euroregion Nisa.* *Současná Evropa.* Praha: VŠE v Praze, 2009, (1), 4-5 s.

RICQ, Ch. *Handbook of transfrontier co-operation.* University of Geneva: Council of Europe, 2006. 41-42 s.

ROMAN, U. *Cross-Border Regions in Europe: An Impediment or Opportunity? A Case of Slovak –Polish Border.* 2011. 2-3 s.

SCOTT, J. *Borders and Border regions in Europe and North America.* California: Institute for regional Studies of the Californias, 1997. 111 s.

SITEK, S. *Współpraca transgraniczna w ramach euroregionów na pograniczu polsko-czeskim.* Cieszyn: Przedsiębiorstwo Poligraficzne Modena sp. z o.o., 2014.

SKORUPSKA, A. *Współpraca samorządowa na pograniczu polsko - czeskim.* Warszawa: PISM, 2014, (17), 5-6 s.

SZCZYRBA, Z., SMOLOVÁ, I. JEŘÁBEK, M. *Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách na česko-polském pohraničí. "Závěrečná zpráva k projektu RM/02/2005, Ministerstvo zahraničních věcí ČR".* Praha, 2006.

ŚLIZ, A. a M. SZCZEPAŃSKI. *Notes: Pzypadek pogranicza polsko -czeskiego.* ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, 2013. 26-27 s.

VALÁŠKOVÁ, T. Vymezení euroregionu v kontextu přeshraniční spolupráce. In: PEKOVÁ, J., ed. a ZAPLETALOVÁ, J., ed. *Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě: VŠE Praha 2. 12. 2005.* Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005. 91 s.

VERHEUGEN, G. a M. BARNIER. *Praktický návod pro přeshraniční spolupráci.* 2000.

WOJTKOWIAK-JAKACKA, M. *Pogranicze polsko-czeskie w liczbach 2009: polish-czech borderland in figures 2009.* Wrocław-Liberec: Urząd statystyczny we Wrocławiu, 2010. 60 s.

WOKOUN, R. Regionální a strukturální politika (politika soudržnosti) Evropské unie v programovém období 2007-2013. *Urbanismus a územní rozvoj.* 2007, X(1), 1-6 s.

ZAPLETALOVÁ, J. Euroregiony na území České republiky a jejich parciální geografická analýza. In: PEKOVÁ, J., ed. a ZAPLETALOVÁ, J., ed. *Euroregiony, státní správa a samospráva: sborník příspěvků z vědecké konference Regionální*

politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě: VŠE Praha 2. 12. 2005. Praha: Ústav geoniky AV ČR, 2005. 95 s.

ZICH, F. *Problémy vytváření přeshraničního společenství na česko-německé hranici: The Problems behind the Creation of a Cross-border Society on the Czech-Germany Border.* Sociologický Časopis / Czech Sociological Review. Institute of Sociology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, 2001, 37(2), 161-181 s.

ZICH, F., ed. *Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. I., Výsledky expertního dotazování.* Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. 2005. 143 s.

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Příloha 2: Tabulka partnerských obcí v programovacím období 2007- 2013

Příloha 3: Tabulka vybraných projektů česko-polské přeshraniční spolupráce realizovaných v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika-Polsko

Příloha 4: Fotodokumentace uskutečněných projektů

Příloha 1: Dotazník

ČESKO-POLSKÁ PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE

DOTAZNÍK PRO STAROSTY OBCÍ A MĚST

Vážená paní starostko, vážený pane starosto,

Katedra geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci se ve své vědecké činnosti zabývá také výzkumem česko-polské přeshraniční spolupráce. Za dobu více než deseti let katedra realizovala několik výzkumných projektů k dané problematice, například „Analýza přeshraniční spolupráce v euroregionálních strukturách v česko-polském pohraničí (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2005-2006).

Nyní realizujeme nový výzkum, jehož podstatou je analýza dlouhodobého vývoje a směřování česko-polské přeshraniční spolupráce, jejímiž hlavními aktéry jsou obce po obou stranách společné hranice. Rádi bychom se proto obrátili na Vás s prosbou, zdali byste nám zodpověděli několik níže položených otázek. Předem děkujeme za odpovědi a doufáme, že i díky Vám budou cíle našeho výzkumu naplněny.

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D. (vedoucí výzkumného kolektivu katedry geografie PŘF UP v Olomouci).

Kontakt: e-mail: zdenek.szczyrba@upol.cz, tel.: +421585634511-12, +420775772316

Identifikační údaje obce:

Obec:

Kraj:

Euroregion:

Dotazník vyplnil:

Otázka č. 1:

Kdy, proč a s jakými představami vstoupila Vaše obec do euroregionu?

Otázka č. 2:

Jak hodnotíte dosavadní přeshraniční spolupráci z pohledu Vaší obce v rámci euroregionu? Uveďte, prosím jak klady, tak i případné zápory:

Klady:

Zápory:

Otázka č. 3:

Uveďte, prosím, Vaše partnerské obce v rámci přeshraniční spolupráce a vyberte až 5 konkrétních projektů, které Vy osobně považujete za nejdůležitější pro naplnění Vašich cílů přeshraniční spolupráce:

Partnerské obce:

Projekty:

Otázka č. 4:

Jak Vy z pohledu Vaší obce hodnotíte úspěšnost realizace česko-polských přeshraničních projektů v předchozím plánovacím období 2007-2013?

Otázka č. 5:

Jaké projekty přeshraniční spolupráce v současnosti připravujete a kdo je vaším partnerem na polské straně? V jaké oblasti vidíte potřeby realizace dalších česko-polských projektů?

Otázka č. 6:

Jak Vy z pohledu Vaší obce a ve vztahu k euroregionu vidíte budoucnost česko-polské spolupráce?

Otázka č. 7:

Jak a do jaké míry Vaše aktivity přeshraniční spolupráce ovlivňují:

Státní instituce?

Krajská samospráva?

Jiné instituce?

Otázka č. 8:

Uveďte, prosím, jak na základě dosavadních zkušeností vnímáte:

Partnera po druhé straně hranice:

Samotnou česko-polskou hranici:

Česko-polské vztahy:

Ještě jednou velmi děkujeme za odpovědi.

Příloha 2: Tabulka partnerských obcí v programovém období 2007- 2013

Obec zapojena do šetření	Euroregion	Partnerské obce
Bogatynia	Nisa	Hrádek nad Nisou, Višňová, Český Raj Hruboskalsko
Brenna	Těšínské Slezsko	Bystřice
Bukovec	Těšínské Slezsko	Istebna, Koniaków, Jaworzynka
Glubczyce	Silesia	Krnov, Albrechtice, Rusin
Gluszyca	Glacensis	Starkov, Rokytnice v Orlických horách
Godów	Těšínské Slezsko	Petrovice u Karviné
Chybie	Těšínské Slezsko	Těrlicko
Jablunkov	Těšínské Slezsko	Wisła, Gogolin, Siemianowice
Jastrzębie Zdrój	Těšínské Slezsko	Karviná, Havířov
Kostelec nad Orlicí	Glacensis	Bielawa
Kowary	Nisa	Malá Úpa, Vrchlabí
Kozmice	Silesia	Rudyszwałd
Kravaře	Silesia	Racibórz, Pietrowice Wielkie
Letohrad	Glacensis	Niemcza, Bardo
Lubomia	Silesia	Dolní Lutyně
Mieroszów	Glacensis	Meziměstí
Náchod	Glacensis	Kudowa-Zdrój, Kłodzko
Nové město pod Smrkem	Nisa	Świeradów-Zdrój, Lubań, Mirsk, Leśna, Wleń
Opava	Silesia	Żywiec, Katowice, Racibórz
Pietrowice Wielkie	Silesia	Kravaře, Sudice
Radków Kłodzki	Glacensis	Machov
Reńska Wieś	Praděd	Andělská Hora
Rudník	Silesia	Kobeřice
Skoczów	Těšínské Slezsko	Olomouc, Hrádek
Strumień	Těšínské Slezsko	Petřvald, Dolní Domaslavice, Šenov, Vratimov
Strzelin	Glacensis	Libchavy, Svitavy, Trutnov
Světlá hora	Praděd	Polská Cerekiew
Šonov u Broumova	Glacensis	Radków Kłodzki
Zebrzydowice	Těšínské Slezsko	Petrovice u Karviné, Karviná

Příloha 3: Vybrané projekty česko-polské přeshraniční spolupráce (OP PS CZ-PL)

Projekt (číslo projektu)	Partnerské obce	Euroregion	Rozpočet (v EU)	Charakteristika
Rozvoj turistické a rekreační infrastruktury v příhraniční oblasti Broumovska a Mieroszowska (CZ.3.22/2.2.00/08.00056)	Mieroszów - Broumov	Glacensis	6 585 309	projekt se skládal ze 4 etap, ve kterých došlo k rozvoji infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu v příhraniční oblasti Broumovska a Mieroszowska. Vznikly cyklostezky, cyklistická sportovní hala, vyhlídková věž
Multifunkční centrum Trojzemí (CZ.3.22/2.2.00/08.00035)	Hrádek nad Nisou - Bogatynia	Nisa	2 239 744	Rekonstrukce a výstavba MFC v Hrádku nad Nisou a domu kultury Bogatynii - Markoticích.
Vyhlídky bez hranic (PL.3.22/2.2.00/09.01523)	Radków - Broumov	Glacensis	1 062 525	Rekonstrukce opěrné zdi pod klášterem, vybudování vyhlídek
Dostupná hranice (PL.3.22/1.1.00/14.04222)	Jastrzębie-Zdrój - Karviná	Těšínské Slezsko	1 045 705	projekt navazoval na již léta tvořený integrovaný systém dopravních spojení v oblasti Euroregionu, zlepšení dostupnosti pro turisty a usnadní dojezdu do práce na druhé straně hranice, rekonstrukce městských částí
Podpora rozvoje cestovního ruchu v regionu Stolových hor a Broumovských stěn 2. etapa (CZ.3.22./2.2.00/12.03403)	Broumov-Radków	Glacensis	1 024 813	zvýšení účinnosti využití přírodního bohatství, architektonických a kulturních památek, spojení obou území cyklotrasou
Zkvalitnění dopravní infrastruktury pro turistický ruch Radków - Police nad Metují (PL.3.22/1.1.00/08.00123)	Radków – Police nad Metují	Glacensis	982 022	Zlepšení přístupů obyvatel regionu Stolových Hor, přestavba silnic a také infrastruktury v jejím okolí: Wambierzyce Radków přes Nowy Świat, rekonstrukce povrchu s modernizací infrastruktury v okolí silnic, vzniklo 15 parkovacích míst, chodník

ZELENE KRKONOŠE - rozvoj turistické infrastruktury měst v polsko-českém pohraničí: Jilemnice, Karpacz a Kowary (CZ.3.22/2.2.00/09.01544)	Kowary - Jilemnice	Nisa	776 582	revitalizace zanedbaných parků, vytvoření naučných stezek po přírodních zajímavostech měst
Zpřístupnění dolu Bohumír a otevření hornického skanzenu Kowary - nové produkty cestovního ruchu na česko-polském pohraničí (CZ.3.22/2.2.00/12.03385)	Kowary – Jívka (Důl Jan Šverma o.p.s.)	Nisa	400 423	Podpora cestovní ruch v česko-polském pohraničí, zpřístupnění bývalého rudného dolu Bohumír, vznik venkovního hornického skanzenu, vytvoření naučné brožury, DVD
Po stopách sv. Jana Sarkandra (CZ.3.22/2.2.00/09.01547)	Skoczów - Olomouc - Římskokatolická farnost sv. Michala	Těšínské Slezsko	392 476	vytvoření prohlídkové trasa, která je vedena po nejvýznamnějších sakrálních památkách města Olomouce, které se přímo i nepřímo váží k životu a smrti tohoto katolického kněze, vytvoření propagační materiál s mapkou, výměna pracovníků informačních center
"Polsko-České hudební setkání" Hudební festival F.I. Tůmy Kostelec nad Orlicí 2007 (CZ.04.4.85/2.2.02.1/0755)	Kostelec nad orlicí - Bielawa	Glacensis	96 940	Jednalo se o hudební událost, propojení reggae a klasické muziky, vzájemné představení, pojetí a provedení těchto hudebních stylů umělci z partnerské země
Učíme se jazyk hrou (CZ.3.22/3.3.05/13.03989)	Karviná - Jastrzębie-Zdrój	Těšínské Slezsko	42 274	podpora volnočasových aktivit předškolních dětí z pohraničního regionu, budování dětských hřišť, vznik dvoujazyčných her
Ve zdravém těle zdravý duch - přeshraniční spolupráce v Kladském pomezí (CZ.3.22/3.3.02/13.03713)	Náchod – Kudowa Zdrój	Glacensis	35 415	realizace sportovních akcí a kurzů, které byli vybrány tak, aby odráželi potřeby občanů obou partnerských měst
Scéna "Pod Gwiazdami" (PL.3.22/3.3.05/10.02037)	Chybie - Těrlicko	Těšínské Slezsko	35 286	v rámci projektu vzniklo Centrum pro turisticko-kulturní spolupráci, které bude organizovat společné kulturní, sportovní a rekreační aktivity

EKO-zodpovědní (CZ.3.22/3.3.06/13.03792)	Šenov - Strumień	Beskydy	35 132	prohlubování postojů, znalostí a dovedností dětí vedoucích k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji, návštěva dvou lokalit haldy Emy a firmy OZO
Zázemí pro konání Česko – Polských hasičských a jiných sportovních soutěží (CZ.3.22/3.3.04/13.04177)	Kozmice-Rudyszwald	Silesia	34 600	Zajištění zázemí pro realizaci společných aktivit, vybudování tribuny pro diváky a vybudování přístřešku se skladem, neinvestiční aktivity za účasti českých a polských družstev
Kultura a sport nás sblíží (PL.3.22/3.3.05/12.03029)	Godów- Petrovice u Karviné	Těšínské Slezsko	33 521	Vybudování venkovních posilovacích strojů a odpočívadel, zázemí pro cyklistické stezky spojující obce.
Kulturní pohraničí – vytvoření moderní kulturní infrastruktury v Jasienici a v Petřvaldě, Strumieni a Jasienici (CZ.3.22/3.3.05/12.03344)	Strumień-Petřvald	Těšínské Slezsko	32 135	Organizace společných kulturních a sportovních akcí, modernizace kulturního domu v Petřvaldu, modernizace školní auly v Strumieniu a vybudování skate-parku v Jasienicy.
Společně oslavíme významné dny (CZ.3.22/3.3.02/10.01834)	Strzelin-Libchavy	Glacensis	31 637	dvoudenní akce, obyvatelé a návštěvníci poznali životní styl daného národa, seznámili se s jeho tradicemi, jazykem a kulturou. Představitelé obce vzájemně poznali i mechanismy fungování veřejné správy každého z nich, výstava s historickými i současnými fotografiemi a dokumenty z obce
Senioři bez hranic (CZ.3.22/3.3.05/08.00519)	Karviná - Jastrzębie-Zdrój	Těšínské Slezsko	31 637	posílení sociální integrace v sociální oblasti se zaměřením na sociální skupinu seniorů, společné kulturní akce, sportovní dny a fakultativní výlety
Společná hranice (CZ.3.22/3.3.05/13.04008)	Petrovice u Karviné - Godów	Těšínské Slezsko	29 900	promítání filmů v obou obcích a pořízení investičního a neinvestičního vybavení - DVD, nafukovací promítací plátno, výkonný dataprojektor, zpracování a vydání malovaných map z pohraničí, plastových tabulí 150x100 cm umístěných do dřevěných stojanů

<p>Za poznáním do Evropského města Kudowa - Náchod (CZ.3.22/3.3.02/13.03714)</p>	<p>Náchod – Kudowa Zdrój</p>	<p>Glacensis</p>	<p>27 228</p>	<p>projekt vytvořil tištěný atraktivní cestovní průvodce, který představil města Kudowa a Náchod jako jeden celek - Evropské město Kudowa-Náchod a poukázal na jeho zajímavosti, pověsti, kulturní či přírodní zajímavosti, uspořádání venkovní oslavy 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu</p>
<p>Po stopách Gustava Morcinka (PL.3.22/3.3.05/12.03075)</p>	<p>Skoczów - Regionální knihovna Karviná</p>	<p>Těšínské Slezsko</p>	<p>27 085</p>	<p>Projekt zaměřeny na život a dílo Gustava Morcinka známého spisovatel, který se narodil v Karviné, a žil a pracoval v Skoczowie, vytvoření publikace věnovanou spisovateli, pohlednic a map tras Morcinka</p>
<p>Stezkou tradičního řemesla Hrádek-Skoczów (PL.3.22/3.3.05/13.04019)</p>	<p>Skoczów - Hrádek</p>	<p>Těšínské Slezsko</p>	<p>25 332</p>	<p>Zvýraznění řemesla. Hrádek v rámci projektu provedl rekonstrukci a přenesení historického větrného mlýnu do centra obce, kde slouží jako součást vesnického muzea.Vydání společných dvojjazyčných (pl-cz) publikací, které prezentují stezku historických řemeslných tradic obou zemí.</p>
<p>Kravaře - Ratiboř blížeji - Informační podpora cestovního ruchu (CZ.3.22/3.3.04/09.00962)</p>	<p>Kravaře - Racibórz</p>	<p>Silesia</p>	<p>23 675</p>	<p>projekt navazuje na projekt Kravaře - Ratiboř blížeji - Koncepce strategie rozvoje cestovního ruchu, tvorba 5 základních typů tématicky zaměřených propagačních brožur, mapy česko-polské přeshraniční oblasti Kravaře - Ratiboř, CD-ROM s elektronickou verzí brožur</p>

<p>Polsko-česká odborná setkání (CZ.3.22/3.3.05/12.03380)</p>	<p>Jastrzębie-Zdrój - Karviná</p>	<p>Těšínské Slezsko</p>	<p>21 804</p>	<p>navazování a utužování spolupráce v oblasti vzdělávání, kultury, sportu, turistiky a rekreace, dále v oblasti hospodářství a podnikání a v oblasti veřejné bezpečnosti. Výstupem projektu byla dvoujazyčná publikace, která obsahuje informace o finančních zdrojích přeshraničních činností a její další koncepce spolupráce, projekt byl zorganizován už třikrát</p>
<p>Internetové centrum krnovsko-glubczyckého regionu (PL.3.22/3.3.04/09.00916)</p>	<p>Głubczyce - Krnov</p>	<p>Silesia</p>	<p>20 871</p>	<p>hlavním cílem projektu bylo vytvoření webové stránky a vydání DVD, které obsahuje informace z toho regionu, z dostupných financí byl zakoupený digitální fotoaparát pro získání kvalitních fotek. Virtuální centrum vytvořilo průvodce regionem včetně informace o historii, cestovním ruchu, hospodářství. Všechny texty byly přeloženy do češtiny, polštiny, angličtiny a němčiny což umožní snadné využívání služby</p>
<p>Setkejme se na druhé straně hranice (ŠC 3/27/09 Monit 1025)</p>	<p>Jastrzębie-Zdrój - Karviná</p>	<p>Těšínské Slezsko</p>	<p>20 519</p>	<p>bohatý program událostí a sportovní turistiky, vzájemné informování o akcích pořádaných v partnerských městech</p>
<p>Wisła-Jablunkov – máme k sobě blízko (CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_010/0000241)</p>	<p>Jablunkov - Wisła</p>	<p>Těšínské Slezsko</p>	<p>18 272</p>	<p>Jedná se o zrcadlový projekt, každý partner předkládá samostatnou projektovou žádost. V rámci projektu byl zorganizován jarní jarmark plný řemesel, krásných velikonočních dekorací, ozdob, květin a příjemné hudby. Mezi další aktivit projektu budou realizovány: společné uspořádání vánočního jarmarku Jablunkově, výstava Fotoklubu Pictorial Foto Beskyd ve Wiśle, vydání česko-polského propagačního materiálu s QR kódy, zhotovení nových webových stránek příspěvkové organizace</p>

BardoNALD - LETOHRÁTKY (CZ.3.22/3.3.02/09.01235)	Letohrad - Bardo	Glacensis	16 960	prohloubení stávajících vztahů mezi městy Letohrad a Bardo, uspořádání vzdělávací akce pro děti a mládež
Bezpečnost bez hranic (CZ.3.22/3.3.04/11.02614)	Kravaře-Racibórz	Silesia	16 419	Projekt zaměřen na poskytování první pomoci, zlepšení kvality záchrannářských prací
Společně napříč generacemi (CZ.3.22/3.3.07/11.02316)	Světlá Hora - Polská Cerekiew	Praděd	14 437	dvě akce pro děti (výtvarně sportovní akce) a dvě pro dospělé (soutěž o nejlepší kotlíkový guláš, přátelské setkání a povídání u ohně, s ochutnáním různě upravených čerstvých ryb)
Českopolské hornoslezské slavnosti (CZ.3.22/3.3.07/09.01335)	Krnov - Głubczyce	Silesia	13 334	několikadenní kulturně-sportovní a poznávací program, určený pro diváky i přímé účastníky z řad obyvatel regionu, v pořadatelsví se města každoročně střídají, soutěžní hry, divadelní, hudební a taneční vystoupení
Posílení přátelství škol z měst Vrchlabí a Kowary (PL.3.22/3.3.01/13.03808)	Základní škola Kowary - ZŠ Vrchlabí	Nisa	11 857	V rámci projektu byla posílená spolupráce škol, došlo k výměně zkušenosti v oblasti výchovy a vzdělávání partnera, a k příležitosti k podpoře aktivit, pravidla hry „fair play“. Díky projektu, děti i dospělí prolomili jazykovou bariéru, poznali zvyky a kulturu sousedů a posilovali partnerské vztahy
Bezpečnost a propagace singltreku (CZ.3.22/3.3.01/12.03338)	Nové Město pod Smrkem – Świeradów Zdrój	Nisa	11 815	Stezky pro rekreační cyklistiku - singltreky, které byly realizovány v oblasti frýdlantského výběžku
Akční celá rodina (CZ.3.22/3.3.07/13.03628)	Světlá Hora - Polská Cerekiew	Praděd	13 953	Kulinářský Workshop, soutěž rodin
Tvořivé ruce neznají hranice (CZ.3.22/3.3.07/09.01377)	Světlá Hora - Polská Cerekiew	Praděd	13 066	dvoudenní setkání českých i polských dětí, které bude naplněno výtvarnými aktivitami, velikonoční a vánoční výstava vlastnoručně vyrobených výrobků

Českopolská dětská televize (CZ.3.22/3.3.07/08.00485)	Krnov - Głubczyce	Silesia	10 825	rekonstrukce TV studia, prohlubování znalosti a dovednosti v oblasti realizace televizních pořadů
Jablunkov - Wisla na turistických přeshraničních stezkách (CZ.3.22/3.3.05/09.01002)	Jablunkov - Wisła	Těšínské Slezsko	10 290	Projekt byl pokračováním rozvoje turistických atraktivit regionu Jablunkovska. Společně s polským partnerem podpořil rozvoj turistické infrastruktury Euroregionu Těšínské Slezsko. V rámci projektu byl vytvořen nový turistický produkt v Jablunkově zaměřený na aktivní turistiku na česko - polské hranici. Projekt řeší vedení naučné stezky "Jablunkov - Wisla na turistických přeshraničních stezkách", značení standardním způsobem dle metodiky Klubu českých turistů, umístění tematických "zastavení" včetně jejich obsahu a vzhledu informačních tabulí. V rámci projektu byly uspořádány společné česko - polské workshopy v obou partnerských městech a vydány česko - polské propagační materiály a brožury.
Společnou cestou Trojzemím (CZ.3.22/3.3.01/08.00438)	Bogatynia - Hrádek nad Nisou	Nisa	10 000	V rámci projektu se uskutečnilo 58 jednání projektových skupin, které se zabývaly různorodými formami spolupráce, a proběhlo 21 společných workshopů pro veřejnost. Vedle tiskových zpráv a televizních reportáží a plakátů byl projekt propagován brožurou vydanou polskými partnery a klíčenkou vydanou českými partnery.
Jablunkovské sochařské dny 2015 (CZ.3.22/3.3.05/14.04433)	Jablunkov - Cieszyński Ośrodek Kultury – Dom Narodowy.	Těšínské Slezsko	8 125	Jednalo se o pilotní záměr, jehož výstupy (sochy) budou umístěny do prostor městského parku. Město zavedlo zcela novou tradici sochařských dnů, která zvyšuje různorodost kulturního dění ve městě a poskytne nové atrakce pro občany města i turisty. Závěrečný vernisáž, propagační materiály a publikace obsahující především propagační „minikatalog“ s fotografiemi výstupů

Poznejme se navzájem (PL.3.22/3.3.05/09.01049)	Strumnień-Petřvald	Těšínské Slezsko	7 433	projekt vydal 40-stránkovou turistickou brožuru v češtině, polštině a angličtině, obsahující základní informace o obcích a o místních památkách
První pomoc – příležitost ke zkvalitnění ochrany života a zdraví obyvatel příhraničních oblastí (PL.3.22/3.3.04/11.02254)	Pietrowile Wielkie-Sudice	Silesia	6 505	Poskytování znalostí v oblasti první pomoci členům dobrovolných hasičů
Poznejme se – navázání přeshraniční spolupráce obcí Brenna a Bystřice (PL.3.22/3.3.05/12.03544)	Brenna-Bystřice	Těšínské Slezsko	5 578	navázání těsné spolupráce mezi zaměstnanci obecních úřadů v Brennej a Bystřici, vznik informačního bulletina s popisem a charakteristikou partnerských obcí a výtažek nejvýznamnějších bodů z plánu spolupráce v polském a českém jazyce
ETS očima Mikroregionu Bystřice-Vendryně_Nýdek a jejich PL partnerů (CZ.3.22/3.3.05/15.04516)	Vendryně, Nýdek, Bystřice - Goeszów, Ustroń, Brenna	Těšínské Slezsko	4 845	rekapitulace dosavadních aktivit prioritně z pohledu portfolia žadatele nynějšího projektu /obec Bystřice/ s možností pokračování a kontinuity spolupráce v návaznosti na plánovací období 2014-20 a s využitím potenciálu Mikroregionu, dále se zapojením občanů se ZTP, uspořádání dvoudenního pracovního semináře na výše uvedené téma, k realizaci byly použity m.j. publicitní materiály /hlavně DVD záznamy/ z již uskutečněných projektů, dále přímá návštěva na aktivitě investičního partnerského projektu v rámci OPPS. Návštěva zajímavých míst z oblasti krajiny tvorby, ochrany životního prostředí a volnočasových aktivit

Příloha č. 4: Fotodokumentace zrealizovaných projektů

Obr 1: Venkovní posilovací stroje v obci Petrovice u Karviné v rámci projektu „Kultura a sport nás sblíží“ Petrovice u Karviné – Godów.

autor: Zuzana Tomášová, 2017

Obr. 2: Ručně malovaná mapa pořizena v rámci projektu „Společná hranice“ Petrovice u Karviné – Godów.

autor: Zuzana Tomášová, 2017

Obr. 3: Informační tabule v terénu v rámci projektu „Jablunkov-Wisla na turistických přeshraničních stezkách.“ Jedna se o trasu s deseti zastaveními, která je propagována i na polské straně a zařazena do komplexní nabídky naučných stezek na obou stranách hranice.

autor: Zuzana Tomášová, 2017

Obr 4: Kaple sv. Jana Sarkandra (Olomouc), která je součástí projektů „Po stopách sv. Jana Sarkandra“ (Olomouc-Skoczów). Trasa je zaměřena na sakrální památky související s životem a smrtí tohoto světce. V rámci projektu byla zrekonstruována střecha kaple sv. Jana Sarkandra. K trase byla zhotovena řada navazujících propagačních materiálů a projekt byl společně propagován na veletrhu ve Varšavě.

autor: Zuzana Tomášová, 2017